

O'ZBEKISTON YOZUVCHILAR
UYUSHMASI

SHUHRAT AZIZOV

BIR TOMCHI OSMON

She'rlar

TOSHKENT
«ADABIYOT»
2021

Loyiha rahbari
Sirojiddin SAYYID,
O'zbekiston xalq shoiri

Mas'ul muharrir
Salim ASHUR,
O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan jurnalist

Shuhrat Azizov – dunyoni qalbidagi zalvorli tuyg'ulari bilan his qilish, badiiy tafakkuri bilan teran anglash yo'lida qo'lga qalam olgan shoir. Har bir she'ri, har bir satrida yarq etib ko'zga tashlanadigan o'ziga xos yo'sin, yangicha yondashuv kutilmagan hayratlarga oshno etadi.

Tomchining murg'ak bag'riga jo bo'lgan kenglikda – “Bir tomchi osmon”da nafaqat dunyoni, balki o'zingizni ham ko'rarsiz ehtimol. She'riyatning mashaqqatli yo'lida uning quvonchu iztirobiga hamroh bo'lib yashayotgan shoir kitobidagi she'rlar sizni ham befarq qoldirmaydi, degan umiddamiz.

ISBN 978-9943-7107-4-0

© SH. Azizov, 2021
© «Adabiyot», 2021

DO'PPILI QIZ

Go'zalim O'zbekistonga

Shaydolikda oy oldimga tusholmaydi,
Kiprigidan poyandozlar to'shalgaydir.
Yurtim, sening go'zalliging qarshisida,
Go'zallikning o'zi ham ip esholmaydi.
So'ylar qadding xaritasi sirlarimni,
Eslatar u xipchabelli dilbarimni.
Zavqim toshib, aqlim shoshar, oy o'rnidan,
Bo'yginangga tashlasam ko'z qirlarimni.
Do'ppi kiygan qizday dilga solsang g'uluv,
Ichar sening boshingdan gul o'girib suv.
Ikki o'rim sochi – ikki daryo bo'lib,
Ey beliga tushgan yurt, sen buncha suluv.
Dilim yayrar har bahor gulbadan bo'lsang,
O'lay senga, shunday go'zal Vatan bo'lsang.
Mo'rchamiyon malagim ip eshar qanday,
Sen undanam suluvroq bir sanam bo'lsang.
Oy o'rniga qo'yib ko'rdim o'zimni men,
Endi senga berib turay ko'zimni men.
Haddan ziyod chiroylisan, ishonmasang,
Meni ko'zim bilan ko'rgin o'zingni sen.

SURXONDARYO SURATI

Bir patnis don undirib, bir olam rizq ko'targan,
Bobotog' etagida oy ham katta ketarkan.
– Ko'klamda bu go'shani men nimaga qiyoslay?!
Suratin chizib ber, – deb qisinding sen quyoshday.
Ko'z oldinga cho'nglagan ko'targan tog'day odam,
Sumalak maysasini keltirib qo'ydi shu dam.
Dedim: – Har patnisda bol tutib uzoq-yaqindan,
Bu dilbar yurtni uch alp turtib turar biqindan.
Koshki, men bir yumalab, Bobotog' bo'lib qolsam,
Tizzamga olib oyni o'ynatib o'tirolsam.
Zabardast bilaklarim bilan qurshab har yonni,
Quchoqlab olar edim go'zal Surxondaryomni.

QAYMOQLI JOY

Qaymoqlagan sutday yer yuzin,
Yupqagina tuman qoplagan.
Quyoshning o'rniga ko'zimni quyib,
Ko'rdim bu yurt O'zbekistondir.
Tog'larning ortidan shu ko'zim bilan,
Mo'ralab yashashga ko'ndim kiroyi.
Denov – siniq kosa ichida,
Joylashgan vohaning qaymoqli joyi.

AZIZLARIM

Men uchun bu yurtning iti ham aziz,
Mo'chchayib bet yuvgan mushukchasi ham.
Jonimdan azizdir inida yolg'iz,
Tuxum bosib yotgan musichasi ham.
Jonim fido bo'lsin echkim, qizimga,
Aylanayin Vatan qilsang, yor sandan.
Tomi qiyshiq uyim, itim ko'zimga,
Bir yaxshi ko'rindi hamma narsamdan.
Biram rohat qildim men bug'doy o'rib,
Garchi bel og'riqdan jonim qiynalar.
Zavqimni toshirdi bolasin qo'rib,
Mushugimni mayna qilgan maynalar.
Azizdir bu yurtning shuvog'u burgan,
Bola quchoqlagan makkalari ham.
O'lmasin tepamda shaqillab turgan,
Olashaqshag'iyu hakkalari ham.

ERKAM

Vatanim, gul uzgan qiz soyasiday,
Hatto xaritang ham go'zallikka boy.
Yangi tashbeh topgan zukko shoirday,
O'zicha kerilar yangi chiqqan oy.
Sen Barchin tuslisan. Polvon kelbating.
Ayt, kimni rom etmas qaddi qomating?
Senga chil bermoqchi bo'lgan kaslar ham,
Yon bersa, tog'larcha bordir himmating.
Ko'rdimki, enamdek paxta chigitlab,
Kimki el bo'lmasa qilding o'gitlar.
Taqimingni o'pgan ikki o'rim soch,
Labingni qo'riqlar arslon yigitlar.
Sen suluv zotining norisan, bu kam,
Alpomish naslining yorisan, o'lkam.
Tizzangga bosh qo'ygan quyoshing bo'lib,
Koshki yer yuzini yoritsam, erkam.

BO'YLARINGDAN O'RGULAY

O, yurtim, go'zal yurtim, siyrating ko'zga surdim,
Yomg'irday kokilingdan mani umrim bir qultum.
Daryoday jo'sh uraman, poyingga bosh uraman,
Seni o'z jonimdan ham ko'proq yaxshi ko'raman.
Suluvsan, tuprog'ing zar, suvlaring erur kavsar,
Naq quyoshning ko'zida gullading urib chappar.
Bog'larim – oqbilagim, gulga to'la yuragim,
Onamsan, jannatimsan, o'zingdirsan keragim.
Bo'ylaringdan o'rgilay, o, senga o'zim o'lay,
O'zbekiston jannat, men jannatga loyiq bo'lay.

UCH... HAQIQAT

1. "Iymondandir – Vatanni Sevish", deyilmas bejiz.
2. "Ona yurtning tuprog'i – Ona sutiday aziz".
3. "Qo'rigani uchun o'z Ahlini sabr bilan, Qo'riqbon tuni afzal Laylatul qadrdanam".

OSMONDAN KELGANDA

Zamin go'yoki tandan judo bo'lgan g'arib bosh,
Miya shaklini olgan undagi quruqlik ham.
Insoniyat mangulik hujayrasiday bevosh,
Miyasini yeb yotgan o'y bilan tirik olam.
Yuragimga chizilgan Yer sharin xaritasi:
Qarang – old oyog'ini ko'targan Boychiborni –
Sakragan otga o'xshar O'zbekiston kartasi,
Manglayida turibdi tong hozir shu tulporni.
Ot mingan zot toabad, toabad erk yo'ldoshi,
Ko'rdim oy timsolida men etsiz boshchanoqni.
Oy emas, bu Cho'lponning o'q yetmay qolgan boshi...¹
Cho'michga mengzab uning qoshidagi so'roqni,
Tunda yulduz uchmasa jim changallab ko'ksini,
Benarvon uraman deb solmasin kas toshga chang.
Dengizga tushgan issiq nonday oynning aksini,
Yamlamay yutaman deb xomtama bo'lar nahang.
Har zarrasi bir mehr, muhabbatga mangu och,
Dunyoning eti qochgan boshchanoqdan farqi kam.
Yer shari garchi tandan judo bo'lgan g'arib bosh,
Miya shaklini olgan undagi quruqlik ham.

¹ 1936 yil 4 oktyabr kuni kechasi tonggacha mahbuslarni tinimsiz otadilar, Cho'lponga o'q yetmay qolgach, boshini bolta bilan chopib tashlaydilar.

CHAG'ONIYON YO'LBARSLARI

Surxon desa, yurakka mushk-anbar sepgan,
 Lablarga gul shaydo bo'lar, shaydo bo'lar.
 Ko'z o'ngimda manglayidan quyosh o'pgan,
 Ulkan kosa paydo bo'lar, paydo bo'lar.
 Cheti uchgan shul kosaga oy ham quroq,
 To'ldirgaydir tog'larining kamlarini.
 Uni kemptik ko'rib, dilga solmang yamoq,
 Ko'zga surib tonglarini, shomlarini.
 Xizr to'rva qoqqan Denov bozoriga,
 "Shohnoma"dir Daqiqiyning ishq darslari.
 Tiz cho'ktirib oyni buzruk mozoriga,
 Ziyoratga kelgan hatto yo'lbarzlari.
 Qizilsuvday zulfi gajak gulruhlari,
 Shirinlikda uyaltirgay mayizni ham.
 Qabrin qizg'aldoqlar quchgan buzruklari,
 To'xtatgan yov surgun qilgan poyezdni ham.
 Balki bugun bog'dan kelib bu go'shaga,
 Qorachiqsiz ko'zday mubham boqadi oy.
 Tikonzorni oshyon etib, xas to'shagan,
 Bulbul uchun bormi bundan go'zalroq joy?
 Ko'rsam hamon mag'rur turgan har ko'lkani,
 Ko'zlarimga ko'ringaydir belqarslari.
 G'ayb ilmidan najot istab, bu o'lkani,
 Tavof qilgan Chag'oniyon yo'lbarzlari.

DAQIQIYNING “QOTILI”

– Qoyilman! – dedim men qirlarga borib,
Hayqirdim – qalb telba hislarga moyil.
Hayratim boisin tushunmay turib,
Jarlar ham jar soldi: Qoyilman, qoyil...
Bosib-yanchib o‘tdim tog‘ lolalarin,
Ichimdagi olov bosildi qisman.
Qip-qizil loladay qalb nolalarim,
Qildi bosh ko‘tarib qirlarda isyon.
O‘shqirdim boshimga kiyib osmonni,
Jo‘shdi Qizilsuvga yondosh zabirlar.
O‘kirib yubordi Chag‘oniyonni,
Qurshab olgan ulkan dinozavrlar.
Hayqirdim ketsa ham toshlar zirillab,
Tog‘lar gap qaytardi. Shovshadi bog‘lar.
Yurakning pardasi yondi gurillab,
Ko‘ksimni kuydirdi oydagi dog‘lar.
– Qotilman! – dedim so‘ng tog‘larga borib,
Hayqirdim toshlarga yormoq uchun dil.
Qilmagan aybini bo‘yniga olib,
Tog‘lar ham jar soldi: – Qotilman, qotil...

OPPOQ TULKILAR

Salomat ALIBOYEVAgA

Kiyiklar qor titib izg'ir kun bo'yi,
Goh birdan jim qolib, quloq silkilar.
Dumini shamolga ko'ndalang qo'yib,
Mizg'ir kulcha bo'lib olgan tulkilar.
Quyosh bosh tortadi tog' etagidan,
Tulkilar mudrar oq yunglari bilan.
Uxlar naq ovchining burni tagida,
Izini supurib dumlari bilan.

CHEGARACHI QO'SHIG'I

Yor, ko'zlaring ostida tunabdi surma uni,
Bugun mening bayramim – himoyachilar kuni.
Lablaringni qo'riyman, himoyamda izlaring,
Oshiq dilim xastayu, mo'miyodir ko'zlaring.
Go'zaldirsan betakror, ey, sen – yoru diyorum.
Quyoshday qadrlisan, qadaming gul, suyarim.
Kel, labingni ber menga, yaprog'ingni o'paman.
Yurtim, yuzing upasi – tuprog'ingni o'paman.

VATAN RASHKI

Mening yurtim jannatmonand go'zal go'sha,
Rashk qilaman uni Otelloga o'xshab.
Kiyiklari kindigidan mushk sochadi,
Kiprigining soyasini yerga to'shab.
Mo'min elda aziz Sayrob baliqlari,
Qoyil qilgan Cherchelni qilquyruqlari.
Ka'badayam ko'ngil qo'msar: "Uyga borsam,
Kutar meni sharbat oqqan ariqlari".
Rashk qilaman men bu elni da'yuslardan,
Otasiga el bo'lmagan beyuzlardan.
Haydarqulday hojisinini o'zi tugul,
Kalishini tortolmagan poyezdlardan.
Men Vatanni qizg'onaman kibr ketgan,
Nokaslardan – valiylarni Sibir etgan.
Darig' tutgum uni men oqqadarlardan,
Ulug'bekdek zotlarning boshiga yetgan.
Qon dilini ko'tarolmay qomati dol,
Anorlari hassasiga suyangan chol.
Har ignaday nur ostida yulduz nihon,
Ona yerga yonib sajda qilar hilol.
Rashk qilaman bu yurti el buzarlardan,
Qizg'anaman har qanday yot nazarlardan.
Qizg'anadi Xudo ham o'z jannatini,
Onasini turtgan Xudobezorlardan.

VATAN DARDI

Soch-soqolin oldirib yig'ib qo'ydi muhojir,
So'ng sartarosh qo'lini siqib qo'ydi muhojir.
– Mo'yingiz tillodanmi?! – so'radi o'zbek hoji,
U Ka'baga bir qarab... xo'rsinib qo'ydi og'ir:
– Boy edik. Yurtdan qochdik alg'ov-dalg'ov zamonda,
Otam o'ldi Afg'onda, onam esa Eronda.
Ming azob-la shu yerga yetdimu, yurtdan uzoq,
Baytulloda bir umr qolib ketdim armonda.
O'zga yurtning tuprog'i bo'lsa ham Makkatillo,
O'lsamam bir tolamni ko'rmasman unga ravo.
Har o'n yilda yig'ilgan mo'y bo'lar to'rt-besh kilo,
Ona yurtimga dafn qilgum uni inshollo, –
Bizning hoji egnida O'zbekiston bayrog'i,
Qalbiga ko'chdi birdan muhojirning titrog'i.
– Soch-soqolim naqadar baxtli, – deb xo'rsindi u.
– Nasib etsa menga ham koshki Vatan tuprog'i...
Zor-zor yig'lab aylandi so'ng Qoratosh girdini:
– O'zing kechir yo Ollo, menday el nomardini.
Kechir, qo'rqib o'limdan, chiqibman o'z elimdan,
Eh, juda kech angladim Vatan dardi, qadrini.
O'zbek hoji titradi tok urganday besado,
O'z yigitlik burchini etmagan u ham ado.
O'zbekiston bayrog'i aks etgan kamzulini,
Shu-shu bo'ldi egnidan qo'ymadi bizning bobo:
– Oh, – dedi. – Shu muhojir – ko'nglimga kirgan tikan,
Fuzuliy ham: “Vatandan yaxshi yor bo'lmas”, degan.
Mayli, ota-onasiz qip-qizil yetim bo'lib,
Kafansiz qolsang qolu Vatansiz qolma ekan.

SHOTUT

Jar bo'yida bir tup shotut o'sardi,
Turib ketgudek sal turtsang o'rnidan.
Eng bo'liq mevasi bir shoh asaru,
Yiqilgudek edi tortsang burnidan.
Har tutki, misoli suluvlar labi,
Shotutmisan shotut edi o'ziyam.
Dudog'i lolarang qiz o'pgan kabi,
"Qonab" yotar edi yerning yuziyam.
Men go'dak zavq olib shotut yeyishdan,
Jonimni xatarga qo'yardim har kech.
Qo'yib bersa, tubsiz jarga qayishgan,
Shoxiga chiqishdan toymas edim hech.
Kim yurak hovuchlab, kim turtkilagan:
– E dorvoz, hayoting qil ustida, – deb.
To'ymasdim asaldek meni imlagan,
Labingdan shirinroq o'shal tutni yeb.
Kimlardir: – Boshingga balo bu! – desa,
– Davo, – deb kimlardir birlashgan edi.
Kesishga urinar. Men qurg'ur esa,
Tutga tirmashganim-tirmashgan edi.
Nafs ekan, hosili hurmati ko'ndik,
Hayotini saqlab qolishga. Biroq.
Tut og'ir qo'zg'alib, oldi naq kindik,
Qoni tomgan yerdan bir siqim tuproq.
Sajdaga bosh urdi. Yiqilib-turdi...
To'ldi o'zga yerda hayotin jomi.

Yaxshilik qilmoqchi bo'lganlar sho'rlik,
Shotutning umriga bo'ldilar zomin.
Shu-shu biz go'daklar qutuldik xavfdan,
Jonimiz xatarga qo'ymadik ortiq.
Ulg'ayib, joy olgach mustahkam safdan,
Bildimki, u ulkan dard qilmish tortiq.
Nafsoniy istaklar birmuncha o'chgan,
Men o'zni havoyi demasman bugun.
Bir hovuch tut uchun jonidan kechgan,
Anoyi go'dak ham emasman, gulim.
Lek o'zni omonat shotut ustida,
Turgandek his etib yasharman hamon.
Xavfdan bosh tortmayman iymon qasdida,
E'tiqod uchun jon bergum begumon.
Iymonim but, illo Vatanga qarshi,
Qo'yilgan e'tiqod e'tiqod emas.
Daraxt ham bir joyda ko'karar, garchi,
Qilib bo'lmaydi jar labini havas.
Men shotut o'rniga o'zimni qo'yib,
Ko'rdimki, shu Vatan, shu yer iymonim.
"Yaxshilik" qilgan ko'p poyimni o'yib,
Sen ham o'shalarning birisan, jonim.

BILASANMI?

Bilasanmi, mening qancha umrim bor,
Bilasanmi, qancha sulloh dushmanim?
Eng zo‘r g‘anim – shayton va nafs nishonda,
So‘ng dunyoda qancha Oллоh dushmani.
Bo‘lsa, bari – erur mening kushandam,
Bilib-bilmay orttirdim boz qancha yov.

Bilasanmi, mening qancha qarzim bor?
Tuproqdan tan, samodan jon omonat.
Ado bo‘lmas sut haqin aytganim yo‘q,
Ota-onam, Vatanimdan tumonat.
Qarzim borki, hali qaytarganim yo‘q,
Sen bilmagan oldi-berdim ham bisyor.

Esdan chiqqan yana qancha qarz, g‘anim bor..
Bilasanmi, muncha dushman, qarz bilan.
Yashayapman nechun buncha xotirjam?
Bir do‘stim bor, kechirar sal arz bilan.
Yer sharidan og‘ir gunoh qilsam ham,
Mening shunday do‘stim bor, ne g‘anim bor?

Shunday do‘stim borki, ming-minglab ag‘yor,
Yulduzlarday mahv ul quyosh oldida.
Bosh balandda turar bilsang qorindan,
Toshday gapdir dunyo ko‘zyosh oldida.
Sen-chun kechganda o‘z qadrim, orimdan,
Nima bo‘pti o‘lsam shu do‘st uchun, yor?

ASOV OT JIM BORODUR

Sochingmi yo manim baxtim qarodur,
Jodu ko'zing munchalar tim qarodur.
Shirinmi yo Asalmi – beomonsan,
Noming tilga olsam tilim yorodur.
Mehring darig' tutma menday yomondan,
Ishq fitnasi gulgun qonim arodur.
Qo'rqamanki, bu ketishda imondan,
Ayiradi, ko'zing koni balodur.
Desam: "Qoshi kamonsan", "Qay zamondan,
Kelding?!" dema. Yoying jonim olodur.
Yer tishlatib meni qay bir dovonda,
Umr otlig' asov ot jim borodur.

QOR KUYDI

Quyoshday qalbimdan chiqib zor kuydi,
Yoqasin chok aylab gul bedor kuydi.
Boz ko'ksing bosh qo'yishi gumunday,
Loladay qizarib go'zal yor kuydi.
Dilimni kuydirgan ishq yosumanday,
Quyoshning hajrida oy bekor kuydi.
Oy emas, o'roqman – rangi somunday,
Olovga bosh egib metin or kuydi.
Zolim deb nechun men yorni yomonlay,
Navro'zda qor tushib gulbahor kuydi.
Tog' bag'riga tushgan quyuyq tumanday,
Bahor kelin bo'lib tushdi, qor kuydi.

QAHRI ZEBO

Dunyo bozorida qadrim bir puldir,
Narxim oshirmasman Xudodan qo'rqib.
Dilimni kuydirgan yori bedildir,
Xudomas, netgum men gadodan qo'rqib.
O't chiqar quyoshning kuygan mag'zidan,
Tiz cho'kar oy tongday imodan qo'rqib.
Zulumot chekinar, tog'lar bo'g'zidan,
Otilib chiqqan cho'g' – nidodan qo'rqib.
Botirlar qadahni olsa bo'ynidan,
Qalbi bo'ri, sirti sipodan qo'rqib.
Piyola chiqarar g'uncha qo'ynidan¹
Go'dak nafasiday sabodan qo'rqib.
Qo'rqoq it tog'larga borib huradi,
Qochar so'ng qaytgan aks-sadodan qo'rqib.
Zo'rlar xaskapadek titrab turadi,
Yeldek umr – sham'i adodan qo'rqib.
Shoirona nola qilolsam koshki,
Oynadek o'zidan judodan qo'rqib.
Jannatning kuchugi bo'lolsam koshki,
Husni mutloq, qahri zebodan qo'rqib.

¹ *Muhammad Sabz Binoiydan.*

O'ZIMDAN AZIZROQ

Kecha kelgumdir debon...

Alisher NAVOIY

Yor kelsa, ko'nglimiz o'chog' bo'lsa bas,
Hijron damlariga o'lchog' bo'lsa bas.
Yo'l qarab, cho'g' sepdik ishq osmoniga,
Husnu-malohat, noz-firog' bo'lsa bas.
Bola quchoqlagan makka singari,
Mayli, yiqilsak ham, o'rog' bo'lsa bas.
Koshki, bu talvasa, yonishlar tugab,
Sham o'chsa yo tezroq adog' bo'lsa bas.
Mayli, o'pmasa ham peshonamizdan,
Sog' bo'lsa, g'ussadan yirog' bo'lsa bas.
Arazu g'arazdan ne naf? Sevgidan,
Yuraklar yorishib, chirog' bo'lsa bas.
Eshikni lang ochib qo'ydik, chiqish yo'q,
Ko'ngil qo'rg'oniga kirmog' bo'lsa bas:
– E, Shuhrat Aziz, sen aziz emassan,
O'zimdanda azizroq o'rtog' bo'lsa bas.

QOQSUYAK CHINOR

Ildizsiz bir tola tushsa ham bormi,
Zarpechak yozar bog' aylanib chodir.
Ko'nglini olsa u hatto chinorni,
Quritib qoqsuyak qilishga qodir.
Ishq ham shu: zarpechak misol beayov,
Mumkinmi oy yuzin yopmog'im mening?
Lovullar ko'zimda zangori olov,
Qorasin ko'rsatsa oppog'im mening.
Garchi yor qorasi kuydirmas zinhor,
Ko'zim tubidagi tangaday joyni.
Hajrida bo'ldim men qoqsuyak chinor,
Zulfi bo'ynimdadir oqsuyak oyni.

ALHOL

Xo'rozlar qichqirmas, qushlar ham jimjit,
Quyoshning oldida ko'rimsizgina.
Kelinchak singari, zor kutgan kabi –
Oy ikki bukilib, yulduzday jimit.
Piyolada shirin choy tutgan kabi,
Bu holni ko'rsangiz koshki sizgina.

Koshki yuragimga qo'ngan ninachi,
Parillab gulimning bag'rin tilmasa.
Bilmasa, labini meni deb alhol,
Tishlab qolganini o'sha ginachi.
Koshki bu qishloqda yengiltak shamol,
Daraxtning boshini aylantirmasa...

CHIROYLI TUZOQ

Hasan Mengaliyevga

Kuyasan dildagi quyoshing bilan,
Maqtanma qizlarga yoqishing bilan.
Ayol deganlari chiroyli tuzoq,
Tushasan unga o'z xohishing bilan.

O'TINCH

Yaxshimisiz, yaxshi qiz? Sal shamolladim,
Qizilsuvday sochingizning siyog'lari.
Yomon qo'rqdim, yurak qattiq qimilladi,
To'polondan oshib tushdi buyog'lari.
Qarshi emas ko'zim sizni ko'rganiga,
Yashasa ham olishib o'z-o'zi bilan.
Tong panjasi yelkasida turganiga,
Amin bo'lsin osmon ham o'z ko'zi bilan.
Peshonamga o'z hukmini bitgan xattot,
Men quyoshni ko'targan muz haykaldayman.
Ortiq sizni "jonim" deyish gunoh. Hatto,
Ichimdayam sevishimni aytolmayman.
Bobotog'day aybim og'ir. Ichki ovoz,
Sel qiladi: "Dargoyi keng panohim bor.
Ko'z yoshimga ming tahorat qilib, namoz,
O'qisam ham yuvib bo'lmas gunohim bor".
Xinolangan kokilini yagonamning,
Surxon edi, boshqa daryo qilib qo'ydim.
Telbaligim bilan, gulim, men onamning,
Sochlarini qashqa daryo qilib qo'ydim.
Kuydirmasin desangiz gar do'zax o'ti,
Bahor bo'lib qishlarimga kirmang endi.
Yonish... Sovish... Nima bo'lsa, bari o'tdi,
O'tinaman, tushlarimga kirmang endi.

KO'ZIM KETGAN EKAN

Endi ko'zim ketgan ekan,
Yuragimning,
urishi ham astalashgan.
Seni eslab,
g'alayonga to'ldirdi chap ko'kragimni,
yoding ko'krak qafasimni
mushtlab-mushtlab.
Garchi sevdim ko'zga surtib izlaringni,
soyang edim,
ortingdan hech qolmas edim,
kipriklarim xaspo'shlagan ko'zlarimni,
shirin tushga ko'mib tashlay olmas edim.

UQUVSIZ OLOV

Siz – mening ertamsiz,
Yo‘lim unumsiz.
Yetib ham bo‘lmaydi,
Sizga bugunsiz.
Quyoshday tiz cho‘kib,
Yerga bosh urib.
To‘kilmoq istayman
Faryodsiz,
Unsiz.

Iztirob chekaman:
Beozor,
Sokin.
Ko‘z kulib,
Dil yig‘lar..
Tirikman tokim:
Na hayot,
Na o‘lim..
Sevgiga o‘xshash.
Qalbidamda uquvsiz,
Bir olov hokim.

TUSHUNMAYSAN

Men kuyishni bilmayman. Oy esa bilar,
Kesakdanam o't chiqibdi, desa bo'lar.
Shirinlarning shirinisan, go'zalim-yey,
Chiroyingga non botirib yesa bo'lar..
Naq bir kosa qaymoqday yuz balqib turar,
Soyam suvda mastdek qalqib-qalqib turar.
Oy boqadi bulutlarning orasidan,
Ko'zdek uning osti salqib-salqib turar.
Uyal deysan tongdayam sen yurgani mast,
Ot belini bukdi egar... yuganimas.
O'tinaman ishq o'tida yondir yana,
Iltimos bu, majburiyat deganimas.
Sen ko'z ko'rgan na o'ngim, na tushimdaysan,
Na husnin suv qilib ichgan kishimdaysan.
Yuragimning tepkisini ko'tarolmay,
Tog' titradi, bu qanday tog' tushunmaysan.
Ko'rsam yuzing oftobini bo'sh kelmayman,
Bir qultum may bilan uni no'sh qilgayman.
Sensiz Ka'ba gap attorning do'koniday,
Visolingsiz jannatdanam xo'sh bo'lgayman.

OTNING QASHQASIDAY OY

Nafis g'unchalar o'z saflari bilan,
Mangu xayrlashib, yuz ochib borar.
Yo o'sma ezgan ko'k kaftlari bilan,
Yuzini to'sgan ko'p qiz qochib borar.
Beozor qochirim qilganday olov,
Bug'doyzor oralab yugurar gullar.
Yonarlar qip-qizil cho'g' bo'lib lov-lov,
Gullarning isiga isingan dillar.
Emasman bul otash ichra men tanho,
Lolazor ichida shamol ham sang'ir.
Dudoqlar iziga to'lmish bu anhor,
Ming yong'oq chaqmasin boshida yomg'ir.
Injiqlik qilsin deb, suvdan toshgacha,
Cho'g'day lab nogoh gul bosdi yuzimga.
Otning qashqasiday oy ham boshqacha,
Ko'rina boshladi mening ko'zimga.
U vaqtni ko'ksimga qamab, aftidan,
Yoqib yuborganday bir sho'xlik qildi.
Endi ishq o'rtagan yurak taftidan,
Suyaklarim yonib ketmasa bo'ldi.

QARIYALAR UYIDAY QALBIM

Uyday hasratimni suv olib ketgan...
Tun shunday bir go'zal iztirobga boy:
Surmasi ko'ziga shuvalib ketgan,
Yig'idan qizargan yuzday to'lin oy.
Nega bir yumalab oyga aylanding,
Endi tor kulbamga zinhor sig'maysan.
Seni men suysam, sen kimga boylanding,
Eh muncha, eh muncha nafis yig'laysan.
Yomg'ir ham dardini dasturxon qilib,
Chiroyli chuchvara bukmas senchalik.
Sochini sanab, bo'y-basti rom qilib,
Majnuntol yerga ko'z tikmas senchalik.
Faqat men husningga uchmasman. Sotqin,
Ko'zim qo'l ko'tarib bo'lsa ham taslim.
Ichiga botgan ko'z kabi oy sokin,
Kiprigin turtkilay olmas sho'x nasim.
Ko'tara olmasa ming ot tepkisin,
Qistarmi qalb sendan bo'lishni xalos?
Sevgi va e'tiqod. Men bu ikkisin,
Bir butun ko'rishni istardim, xolos.
Ha, bu ishq – e'tiqod farzandi. Lekin
Ketdi u shu mushfiq onasin tashlab.
Bir vaqtlar baxt uyi bo'lgan yuragim,
Qoldi qariyalar uyiga o'xshab.

KIPRIKLARING SOYASI

Yuragimga o't solib, gul alvonidan,
Kipriklaring soyasida dam olmasam.
Nima qilib yuribman ishq ayvonidan,
Chumolining ko'zichalik g'am olmasam.
Qarog'imdan suv ichgan sho'x qaldirg'oching,
Uya qo'ysin ko'zlarimning bo'g'otidan.
Kiprigingcha soyasi yo'q qayrag'ochning,
Labing ko'rsa uyalgaydir cho'g'otidan.
Chug'urchuqning armoniday bu cho'ng tog'lar,
G'unchalar ham sochlarini turmakchalar.
Xo'rsinadi tunda qo'li kalta bog'lar,
Osmondagi oyni olar ko'lmakchalar.
Bilmam, qoshing sog'indimi ul dudoqlar,
Yo surmali qiyiq ko'zni izladilar.
Tom ustiga chiqib olgan qizg'aldoqlar,
Yangi oyni to'yib-to'yib hidladilar.

MAJNUNLARNING MAJNUNI

Ishq o'tida biz ham ozroq kuygan edik,
Ko'ksimizni berib qo'ydik, zax olarga.
Ko'nglimizni "tuya" qilib qo'ygan edi,
Chiqmasak ham bo'lmasdi-da sahrolarga.
Bilasiz-ku, labimizning yuzi alvon,
Shamollarga o'ptiradi, suydiradi.
"Tuya" bo'lgan ko'ngillarki karvon-karvon,
Quyosh sizga taqlid qilib kuydiradi.
O'z tegishin uzib olg'ay tish olmadin,
Yosh so'ramang ashk bahrining shomlaridan.
Qizg'aldoqday qizardigu tusholmadik,
Biz andisha uylarining tomlaridan.
Chiqqan edik izlab sizday qizaloqni,
Ammo sizni topolmadik, holingiz tang.
Tomingizda ko'rib lola qizg'aldoqni,
"O, uyimiz kuyibdi-ku!" deb o'ylamang.
Majnunlarning Majnuniman. Tinglang, gulim,
Majnun degan soyam meni mashhur etgan.
Dersiz: "O'shal soyang qani?" Deyman kulib:
"Soyamiz ham ishq o'tida kuyib ketgan".

QO'YKO'ZLI DILBAR

Kezardim benavo, ko'ngil beega,
Sirtmoqli yo'limning og'ushi serbar.
Qoshiqday qoshini o'ynatib menga,
Muloyim boqdi bir qo'yko'zli dilbar.
Xayolim sachradi. Oshiq o'yining,
Qanotlari og'ir, judolig'i bad.
Kaliti yo'qolgan ko'ngil uyining,
Eshigini buzib kirdi muhabbat.
Yurak urishida hayotning emas,
Qo'li bordir hamon o'sha ko'zlarni.
Quchsam goh indamas, gohi unamas,
Ilonday o'ynatar edim so'zlarni.
Og'zimdand sekin bosh chiqargan sirli,
Va go'zal jumlar u yoq-bu yoqni.
Bir ko'zdan kechirgach, qo'yniga kirib,
Ketardi har qanday o'jar quloqni.
Hislarim zomini endi bu go'sha,
Sen yo'qsan. Yo'q ariq bo'yida hech kim.
Majnuntol soyasin tagiga to'shab,
Tizzasin quchoqlab o'tiribdi jim.
Yuragim baliqday tipirlar, hafif,
Kayfiyat bulg'anib chiqmoqda loyqam.
Kelinning terilgan qoshiday nafis,
Va sun'iy joziba kasb etdi oy ham.

QOSHLARINI 11 QILDI

Shamol bilan quvalashib yomg'ir keldi,
Darvozungni qoqib dang'ir-dung'ur keldi.
Gulim, ular ko'nglim nonday singaniyu,
Senga 9, to'y kelganin qaydan bildi?
Xo'mrayadi atir sepgan atirgullar,
Ilk sevgimning isin qaydan oldi ular?
Tog'dan kelsam, menga bog'dan kelgan yo'llar,
Qoshlarini muncha qiyshiq-qing'ir qildi?
Bu so'qmoqning qo'li gulday, beli qilday,
Qachon kelay ko'rishgani desam bunday?
Ammang menga tog'dan kelgan temir yo'lday,
Qoshlarini 11 qildi, 11 qildi.
Kim daryoday o'zanini o'yin qilsa,
Qayrilar har qanday qalin bo'yin bo'lsa.
Qahraton qish Qizilsuvni kelin qilsa,
Saratonda labi qurib qo'ng'ir bo'ldi.
Xullas, to'y ham o'tdi. Tindi nog'oralar,
Lek tinmadi oftobayu tog'oralar..
Bordi-keldi... dasturxonda zog'ora non..
Keyin... yarim tunda tang'ir-tung'ur bo'ldi.
Ko'k nimchali ikki kampir qaddi dolday,
Manglayingga yonboshlagan qo'sh hilolday.
O'zlarini anqovlikka solib go'lday,
Tong otguncha obdon gangir-gungir qildi.

SHADDOD YOMG'IR

O'tdim gulday izlar bilan,
Kelmas ortga qaragim ham.
Qo'g'irchoqday hislar bilan,
O'ynab qoldi yuragim ham.
Ko'zlaringni kattaligi,
G'ayratdan yo hayratdandir.
Shaddod yomg'ir shattaligi,
Dala-dashtni yayratgandir.
Gapga solsam, xayolan gap,
Qilib nozik ta'blaringni.
Labi uchgan piyolamga,
Ko'zi uchdi lablaringni.
Sen faqat ishq qamchilagan,
Rashk otida sang'irmisan?
Yer-jahonni chimchilagan,
Sho'xu shaddod yomg'irmisan?
Qizarganin yuzlaringni,
Sezib qoldim, sezib qoldim.
Katta ketgan ko'zlaringni,
Sevib qoldim, sevib qoldim.

SARIQ CHAQA

Qarog'im bag'riga bosdi surating,
Ko'ksimda g'alayon qilmoqda dilim.
Bunday payt sen ko'zim bilan yuragim,
Orasiga tushib o'tirma, gulim.
Ko'nliga suv solib sen bu kishimni,
Yuzini yuvding har qanday quvning ham.
Sen aytganday, suvga aytsam tushimni,
Badani jimirlab ketdi suvning ham.
Qip-qizil lolalar aks etmadi, yo'q,
Lablaring iziga to'ldi bu anhor.
Xumor-xumor boqqan ko'zing muncha sho'x,
Nahot shu himmating men uchun anqo?
Gadoning kaftiday ochiqdir chehram,
Sariq chaqa bermas labing nahotki?
Istasang ko'nghlimda bir ot bor, erkam,
Yurakdan chiqarib beray shu otni.
Mayli, gullamasin hayotim qiyg'och,
Ko'zing unsiz chapak chalsin: qo'li nam.
Belingdagi qora ilonni uyg'ot,
Jonimni ko'zimga ko'rsat, jonginam.

KO'LMAK

Bir vahm, tahlika ezar beomon,
Do'l urgan yaproqdek titrar jismi jon.
Ko'z yoshing muziga tayrilib go'yo,
Mendek chalqayraman tushdi saraton.
Pichoqday botmasa yerga kuragim,
Sudrab ketar edi meni yuragim.
Yaproqdek jonimni yular deb shamol,
Qattiq hayajonga tushdi teragim.
Qismat yomg'irida savlangayman,
Ko'lmakday yer tishlab havolangayman.
Ey quyosh, ko'ylaging menga kafandir,
Ishqingda bemorman...
davolanmayman.

ISTIG'NO

Ximillaydi shafaqgun,
Shom shimol yog'dusiday.
Bokira g'am g'unchasi,
Kuch olar tun mulkidan.
Belini chim-chimchigan,
Ko'zlaring ohusiday.
Qichiq mazmun chiqmas hech,
Xayolimning ilkidan.
Qoralangan kipriging,
Surmaga suykalganday.
Issiq qo'llar bag'rini,
Is bildi hatto xino.
Yon tomondan ko'ringan,
Yor yuzidek yarim oy.
Iyagini ko'tarib,
Qildi nozu istig'no.

ICH-ETINI YEGAN OY

Quyoshday qip-qizarib
yuz tutsam men zavolga,
Tun qo'ynida ko'rinmas
ohimday go'zal tog'lar.
Bog'larni yeng ichida
erkalagan shamoldan,
O'zini opqochadi
qora ko'z qizg'aldog'lar.

Yuragimni o'ynatib
kelish uchun olgan soy,
Dildagi ishq o'tini
haddidan oshiradi.
Ko'kka boqsam negadir
ich-etini yegan oy,
Soya tushgan yuzining
yarmini yashiradi.

Sen ko'kka bosh urasan:
"Hilolday qaddi nunman,
Qiyomat quyoshiday
sen ters chiqqan dunyoda.
Navoni Masih etgan
nag'mangdan men Majnunman,
Aminmanki, maqoming
baland haddan ziyoda".

Qachon shu kun kelar deb
oy ich-etin yeganday,
Men ham oyday yemrilib
o'z bahrimdan o'tarman.
"Kimsan?" desalar, Majnun:
"Men Layliman!" deganday,
Laylim, sening: "Majnunman!",
deyishingni kutarman.

SOYABONDAN FOYDA YO'Q

Qo'y, yig'lama,
Ey qorako'z,
pushaymondan foyda yo'q.
Foyda-zarar hech,
gumondan foyda yo'q.
Ko'z yoshiga g'arq bo'luvchi mardumga,
Do'l-yomg'irda...
soyabondan foyda yo'q.

* * *

Ichiqora, bag'ritosh deb ayblasang ham,
Qora toshni ne bir ellar tavof qilar.
Yonayotgan yuragimni suvga otsam,
Daryodagi baliqlar ham kabob bo'lar.

XONGULI

Yaxshi bor, ey xonguli, salom ayt qizg'aldoqqa,
Oy-quyosh ko'ngil qo'ygan, qor tushgan go'zal toqqa.
Maysalarning qo'lida jon bermoqda oppoq qor,
Salom ayt, qor jon nisor aylagan so'lim boqqa.
Bahor quchgan butoqlar bo'ynida lab izlari,
Kurtaklarning yuziga urgan ichkin hislari.
Erka-erka nurlarga cho'milgan oyday yurak,
Taralgaydir gullarning erkin-erkin islari.
Tog'larday cho'ng, bog'larday muattar va
keng ko'ngil,
Dasht ohusi o'zingsan, go'zallarning e-eng-engi.
Bulutlarning ustida kezadirsan mastona,
Sevgidan sarmast ruhing gul isiday yep-yengil.

ODAM ATOGA MAKTUB

Emish, har uch oyda yangilanur qon,
Begona emishmiz yetti pushtdan so'ng.
O'rtada behisob zamon va makon,
Ajdodlar zanjiri uzundan-uzun.
O, Odam Atojon, g'amga ne hojat,
Yotsirab boqmang huv betdan jon qadar.
Ana Nuh kemasi ko'rindi. Najot,
Najot bor qondagi qay bir halqada.
To hanuz o'rtada bizlarni bog'lab,
Turguvchi qandaydir qip-qizil dengiz.
Gulgun shafaq ham bor, bag'rini dog'lab,
Bizlarni bog'lagan shafaqki tengsiz.
Quvg'indi ruh kabi xushbo'y ohanglar,
Qonimdagi qaro ko'zlarni izlar.
Dengizda nihonu ne bir nahanglar,
Chaqnar ufq ortida ne bir yulduzlar.

OLMA YUZLI DILBARIM

Hayotim, ey olma yuzli dilbarim,
Ko'nglimning boshiga zinhor yetmadim.
Kiprikday har lahza sajdaga borib,
Qoshiqday qoshingni mehrob etmadim.
Olmaday qizarib ketdim yuzingga,
Oyoq qo'yganida labim beibo.
Sen parvo qilmading Atoga zimdan,
Qoshim bilan qancha qilmayin imo.
Ishqingda qoraygan bu ro'yi shabim,
Koshki oy nuriga yuvolsa botin.
Yuzingga nogoh musht tushirgan labim,
Zarbidan yiqilsang koshki, hayotim.
Oh, sening oldingda har qanday botir,
Dovdirar, yo'qotib qo'yar kuchin ham.
Arslonning yolini silashga qodir,
Qo'l kerak sochingni silash uchun ham.

YEB QO'YGIM KELAYAPTI

Ko'kragim to'lib ketdi, to'ldim ishq oloviga,
Tog' ko'ksiga quyoshday bosh qo'ygim kelayapti.
Murtim o'xshar naq asov tulporning jiloviga,
Sen... chiro-o-oyli olmasan... yeb qo'ygim kelayapti.

HAYOTGA TUHMAT

“Qulni ozod qilish savob”, deyilgan,
Lek nahot Xudoni ranjitsa savob?
Olmaning ichiga qamab qo'yilgan,
Hayotni shayton ham qilgan-ku ozod.
Sham edim, zulmatning bag'rin tilmagan,
Tilimdan ushladi o'tli bir bayot.
“Sen Odam ko'nglini poshsho bilmagan,
Xudoni ranjitgan savobsan, hayot”.
Hayot, sen chindan g'am toshiga nishon,
Shayton qo'l urdirgan mudhish savobsan.
Seni deb dunyoga kelaru inson,
O'lsayam qutulmas keyin azobdan...

BEVAFO GO'ZAL

...Bevafo qamaldi. Bevafoligi –
Uchunmi unga bu qamoq jazosi?
Qozi adolatli bo'lsa, haligi,
Suluvga ortiqcha zulm nimasi?
Sen Odam hayotin kuzatib, qizg'in,
Deysan: "Bu dunyoning dardi bedavo.
Yaxshiyam, jannatdan qilinding quvg'in,
Yo'qsa, u dunyo ham bo'larkan rasvo.
Ko'rinsang shu mushtday haybating bilan,
Ko'k oyday qizini bag'riga bosar.
Mag'rursan, lek bunday hayoting bilan,
Qanday bosh ko'tarib yuribsan, Bashar?"
Olmaning ichida sochini tarab,
O'tirgan bevafo ozoddir bugun.
Bu dunyoning zabun holiga qarab,
Angladim, qamalgan ekan u nechun.
Ha, hayot qudratin olmoq kerak tan,
Quyoshga ham qarab bo'lmas garchi tik.
Bekorga jannatda unga nisbatan,
Shayton ham qilmagan odamgarchilik.

FARISHTAM

Ko'ksimda jannatdan quvilgan hayot,
Men nechun o'pkalay Odam Atodan.
Dunyoga kelgandan beri odamzot,
Xulosa chiqarmas bitta xatodan.
Shayton ham farishta... Bu ne muammo,
Suratga o'xshasa netar siyrat ham?
Yurakni qon qilgan gap ko'pdir, ammo,
Xiyonatga yaqin turar g'iybat ham?
Tishlangan olmaning yirtiq libosi,
Og'izga tushganda yuzlar burishgan.
Momo Havoning shu bitta xatosi,
Odamzotga juda qimmatga tushgan.
Balki Yer ahlini mukammal ko'rsam,
Gunohlar kasriga qolmasdi Zamin,
Men Odam Atoning o'rnida bo'lsam,
Yemasmidim o'sha olmani, jonim.
Kibru-havoyu nafs hashari bilan,
Iblis baxt kasrini qurdi qarg'ishdan.
Bu dunyoni bani bashari bilan,
Qaytadan yaratish qiyin, farishtam.

BEBAHOSI BEBAQO

Har neniki bu dunyoda
narxi bor – bebaqodir,
Ishqqa talpingandek talpin
ne bo'lsa bebahodir.
“Yolg'iz Oллоh qoldi bizga,
boylar oldi Ka'bani”¹,
Yetmasmi shu? Boyga g'araz
nechun? Bu ne bahodir?

Tutganim garchi oltindir,
tuproqdirman oqibat,
Oqibatsiz oxirat yo'q,
tuprog'im bebahodir.
Boy qilganda elu yurtga
izhor aylab sadoqat,
Och qolganda yurtni sotgan
kasni der kim bahodir?

Kechirimsiz, shafotsiz
bir puldir ishq shevasi:
Hatto poklik xomxayol,
gunohlar beintihodir.
Odamzot ham Odam Ato
xatosining mevasi –
Bu dunyoga kelganingni
o'zi ulkan xatodir.

¹ *Iskandar Muzaffarzoda satri.*

SHAFQATSIZ MEHR

Kiprigimga qo'ngan gard uchun rahmat,
Ko'ksimga tushgan cho'ng zarb uchun rahmat.
Dard berar emishsan kimniki sevsang,
Sevganing, shu shirin dard uchun rahmat.
Bilaman, bo'lishding bo'lmaydiganga,
O'xshayman yarasi bitmaydiganga.
Rahming kelganidan qilasan qahr,
Mendek o'z foydasin bilmaydiganga.
Shafqatsiz mehring, yor, men uchun dori,
O'zim o'lay senga, ko'nglim dilbari.
Bugun sen dard berib poklaganing chun,
Ko'tarib turibdi meni Yer shari.

OLMADAN SURGACHA

Xaridor sezmaydi: muhit sog'day-u,
Chek olinmas, shunday cheksiz savdo bu.
Vijdon deganlari beayov ayol,
Bilmadim bo'ldi qay go'rdan paydo bu.

O't bo'lib kuydirdi meni bir hayo,
Deysiz ishq yondirgan quruq novda bu.
Isrofil nag'masin kuchidir va yo,
Loyga jon kirgizgan mungli nay-da bu.

Soyadek sudralsam demang behayo,
Yor poyin o'pmasa qanday shaydo bu.
Bas, meni soya deb qilmang siz xayol,
Qog'ozday yupqarib qolgan gavda bu.

Jannatdan quvilgan Odam Ato yo,
Momo Havo bilan bog'liq g'avg'o bu.
Dunyo bozorida qaynaydi hayot,
Olmadan surgacha cheksiz savdo bu.

UCHUNGAN CHO'G'LAR

Hech kimga og'iri tushmagan olam,
Turibdi goh xazon bo'lib, ko'karib.
Lekin o'z boshiga har bitta odam,
Yuribdi bir olam yukin ko'tarib.
Ko'k ro'molchasiga oftob tugilgan...
Unga qo'l cho'zgandek shamning yorug'i –
Oy shundoq manglayga osib qo'yilgan,
Odam Atomizning eski chorig'i.
Quyoshni boshiga ko'targan ochun,
Qizishar. Haybati o'ziday buyuk:
“Mangu yuk ostida qolsa ham nechun,
Olaverar odam yuk ustiga yuk”.
Uchungan cho'g'day tez tortsa ham xomush,
Ishi yo'q o'zini yoqishi bilan.
Mushtdayin boshiga bir dunyo tashvish,
Orttirgan har kim o'z xohishi bilan.
Bo'lmasa, nafsining tengi bir kulcha,
Oyga og'iz solar topsa gar imkon.
Hayronman, ne uchun o'ziga muncha,
Keraksiz yuk ortib yashaydi inson?

BIR BALO

Bo'g'zimda bir nima bor, fig'onmi bu bir balo,
Sen bilgan To'polonmi, to'g'onmi bu bir balo.
Hech bo'yin egolmayman kechmoqqa bu to'g'ondan,
Bilmadim Rog'undanam yo'g'onmi bu bir balo.
Bilsang yurak ulkan cho'g', ko'zlarimda suvam bor;
Bir andisha qo'limdan ushlaydi – sen quvon, yor.
Men ko'zyosh to'kolmayman, ichga ham

yutolmayman,

Shusiz ham limmo-limdir ko'ksimdagi suvombor.
Yuragimda to'polon ko'tarsa ishq yomonmi,
Kep-kep shu To'polonni Xudoga solamanmi?!
Quzg'undek qosh qiyadan kelib qirg'iy uyadan,
Opqochmasin ko'zingni qorasi – polaponni...
Bas, sen qo'rqma quyoshdek soch-soqoli o'siqdan.
Dunyo chiqib keladi men to'qigan qo'shiqdan,
U bir balo orttirgan jannatdan. Chidolmayman.
Bu balo Odam Ato, o'tgan ulkan to'siqdan.
Bo'g'zimda bir nima bor...

EY, DO'ST

Qalamning yuki og'ir,
Lovullab yonar bag'ir.
Ishq o'tidan qunishgan,
Qog'ozning joni og'rir.
Men bir ushoq ustida,
Turgan mo'rcha nuqsida.
Bosh qotirdim inson va,
Ona tuproq ustida:
Birov bor yarim hayvon,
Bor unda garchi lison.
Odamligi ko'z-ko'zu,
Hayvonligidir nihon.
Yana birov farishta,
Qo'li harom-harishda.
Yaxshi-yomon barini,
Shu Yer qilar sarishta.
Bu dunyoni yamlamay,
Yutgan tun yarimlamay.
Esga solar Havvoni,
Oy tishlangan olmaday.
Ey, do'st, vaqt beayovdir,
Kim otda, kim yayovdir.
Nafs – bu quruq o'tinni,
Quchoqlagan olovdir.

SAVOL

Ko'z kabi qisiq oyni,
kiprigi o'siq oyni,
Eng go'zal qo'shiq oyni,
olamga beray qaydan?

Ko'rmas kun panjasini,
tong ufqni ranglashini,
Ko'zlarim tangasini,
momonga beray qaydan?

Ko'rdi gulday xatomni,
shamol yirtdi yoqamni,
Quyoshday bir chaqamni,
samonga beray qaydan?

Qish qorini chalar hushtak:
"Tandirda qolgan pushtak",
Mendan aziz gap-gashtak...
sanamga beray qaydan?

"Men"imda bor it, to'ng'iz,
farishta ham yalmog'iz¹,
Farishtam, ayt bir og'iz:
"Alanga beray qaydan?"

¹ *Imom G'azzoliyning uqtirishicha, odam vujudida it – g'azab, to'ng'iz – shahvat, dev – hasad hamda farishta – aql... bor ekan.*

Kuya yemas ziyoni,
ot qilib bo'lmas tuyani,
Olamda yo'q tarbiyani
bolamga beray qaydan?!

OLTIN TOJ EMAS

Rahmontalab zotlarda
Shayton kabi axloq yo'q,
Yaxshiyam, G'arb boshida
quyosh oltin toj emas.
Dunyoda aql ko'pu
bo'ysunguvchi ahmoq yo'q,
Pulsiz boyga aqlsiz
donishmand muhtoj emas.

Mol-dunyong ketsa qo'ldan
tutmoqlik nechun motam,
Abadiyat umrning
yashalmagan qismidir.
"Ta'madan so'rasalar,
u aytar: "Mening otam,
Taqdir qilingan rizqqa
shak keltirish hissidir"¹.

Oh, yelkamdan sirg'alib
tushmasa hajring shomi,
Gul egnidan yam-yashil
kafanni kim qo'porgay?
Navoni Masih etsa
Isrofilning maqomi,

¹ *Iso Termiziydan.*

“Ajdahoga suyangan
ming Masih bosh ko‘targay”¹.

Bir qop oltinday ul kun
qo‘lga tushar deb Qorun,
Shuhrat degan ajdaho
jonso‘z qasam ichmagan.
Dunyo jigarin ezgan
Qorun ham shuhrat uchun,
Tillodan tobut yasab,
puldan kafan bichmagan.

¹ *Alisher Navoiydan iqtibos.*

QOLDIK MUTLAQO BIRLA

Ey, jon, o'zi jahona
kelding qay muddao birla,
Ketmakdasan nechun yana
mantiqsiz iddao birla.

Alif bu – qad belgisi,
qoshlaring – mad belgisi,
Tig'day o'ynab kelgusi
Qoshing bitta "O!" birla.

O, bu qoshlar nag'masi,
betig' so'ymak – ta'masi,
Buzolmas dil Ka'basin
ahli Jidda yo birla.

O'tkinchining bahridan
o'tdik molu mahridan,
Voz kechib dun ahlidan
qoldik mutlaqo birla.

Omadsiz yashamadik,
shukr, dil g'ashlamadik,
Odammiz. Yashamadik
bejiz shu da'vo birla.

QARIQIZ VA CHOLBOLA

Bu dunyo – onasi o‘pmagan qiz, na,
Murraygan kampir – o‘z holin bilmagan.
U bir qariqiz-ki, sevgiga tashna,
Lek hech bir oshig‘i vafo qilmagan.
Garchi cholboladir bu dunyo ahli,
Qariqiz uchun u hali boladir.
Cholga baxt tilasang chiqadi jahli,
Imon tilasang ham xafa bo‘ladi.

XX ASR SO‘NGGIDA

1999 y. Toshkent

Yigirmanchi asr so‘nggida,
Dunyo, menga qismating ayon.
Sen turibsan ko‘zim o‘ngida,
“Ikki iks” bo‘lib namoyon.
Qoldi, mana, asrim ham qarib,
Ayt-chi qochib borursan qayon?
“Ikki iks” kaltak ko‘tarib,
Bo‘sag‘angda tursa yonma-yon?

CHINOR VA YAPROQ

Dunyo, sen chinorsan, men esa yaproq,
Boshimni silagay yellaring mayin.
Jussangda ayozlar qoldirgan titroq,
Zaif etar bandim kun o'tgan sayin.
G'urur ko'zlaringni ko'r qilar shunda,
Mag'rur shoxlaringga xazon noravo.
Qish, bahor, yoz o'tar, kuz kelar zumda,
Biroq men to'kilsam qilmassan parvo.
Nainki kun kelar chiqararsan o't,
Alanga berolmam xazon bo'lgan so'ng.
Mayli, men to'kilay, bo'layin unut,
Lek kimdir seni ham etajak yakun.
Bekorga aytilmas qaytar dunyo deb,
Ichingdan zil ketib boradir pinhon.
Agar o'z taningdan yonsang o't olib,
Kim seni qutqazar, ey ko'hna jahon.

DARYO - ODAM

Shifokor... Toshevga

Shifokor ninasi o'xshar qalamga,
Har nuqta – bir dengiz,
Tutar olamga.
Bir tomchi suv bilan
O'ldirish,
Yoki,
Jon ato qilish ham mumkin odamga.
Kundan-kun,
Kichrayib borar,
Yer shari.
Samo ham misoli ko'zning gavhari,
Odamzot ulg'ayyar,
Aksiga olib,
Maydalashib borar ulg'aygan sari.

Bir tomchi,
Dengizga o'xshaydi inson.
Osmon
Bu dengizga jo bo'ldi oson.
Inson ko'z yoshidan
Kichkina erur
Ignaning ustida turgan bu jahon.

NECHUN URISHMOQDA YURAKLARIMIZ?

Yer yuziga yoyar bo'lsam tomirlarim,
Yer shariga kamarbasta bo'lsa kerak.
Tog'day-tog'day yaralarim – Pomirlaru,
Tiyonshonday yukni ko'rdim demas yurak.
Ammo nima olmoqda u rahmatiga,
Manim tog'day g'amlaringa yelka tutib?
Ne-ne yurak shu beminnat xizmatiga,
Odamlardan nima ko'rdi qonlar yutib?
Bu dunyoga kelib-ketgan zotlarning eng,
Eng buyugi ko'rsatdiyu ne karomat.
Eng tubani nafs yo'lida shimarib yeng,
Topdi yurak savdosidan ne daromad?
Sening jallod ko'zing soqol qo'ygan g'anim,
Yuzim qo'rg'onlagan oydir, suyukligim.
Eng yuksaklik va tubanlik aro manim,
Nechog'likdir pastkashligu buyukligim?
Men-ku o'zdan ortib yashay oldim, biroq,
Nima bera oldim davru davron uchun?
Ichki dunyom alg'ov-dalg'ov: “Sho'rlik yurak,
Behuda qon yutdimi men nodon uchun?”
Ko'ngil uchun oyday bosim va zarb bilan,
Jon deb u qon quymagandir har bir zotga?
Ursa tog'ni talqon qila oladigan,
Yurak berib qo'ygan Xudo odamzotga.

CHARXI DAVVOR... BOLALARI

Odamzot million yil ko'z tikdi oyga,
Qo'l yetdi bugun ko'z yetmagan joyga.
Va lekin hanuz bir-biridan o'zib,
Ketolmas ikki ko'z o'ynasa poyga.
Yarim kosa ovqat va bir burda non,
Qorinni to'qlashga kifoya hamon.
Ushoqday luqmaga tashlanar mudom,
Yer sharidan katta nafs bilan inson.
Birov nonin tortib oladiganday,
Yo so'nggi rizqin yeb... o'ladiganday.
Talashib yoturlar bir metr surp yo,
Bir parcha yer yetmay qoladiganday.
Garchi desalar ham dunyo tugadi,
Bu dunyo yo'q joydan imkon tug'adi.
Quyosh tikka kelsa odam es-hushin,
Choldevor ham soyasini yig'adi.

USHOQDAY DUNYO

Odam Atodan to mahsharga qadar,
Qancha odam kelib ketgay dunyodan.
Barchasi tuproqdan bosh ko'tarsa gar,
Bari bino bo'lar yana ro'yodan.
Kimdir rad etsa ham buni o'zicha,
Qaytarib berilgay jismi barining.
Kim bilsin, shunda bir uzuk ko'zicha,
Qiymati qolurmi bu Yer sharining.
To abad rizq berib bo'lmas hech ado,
Ko'rmaganlar ko'rmas bunday ushoqni.
Ushoqday dunyoga milliardlab odam,
Tarmashib yotibdi ko'zlab uzoqni.
Hamma chang solgan bu olam yuziga,
Har birining nafsi kattadir oydan.
Ammo shu ushoqday uzuk ko'zida,
Muncha bag'rikenglik, baraka qaydan?
Axir tikka qilib ko'msa odamni,
Bor-yo'g'i kulchaday yerga bo'lar joy.
Shu mushtday boshiga butun olamni,
Bersa kam deydigan nafs sig'di qanday?
Bo'lmasa, Yer paydo bo'lgandan beri,
Qancha odam kelib-ketdi, yo'qoldi.
Bu dunyoga to'ydi uning qay biri
Yo qaysi biriga yer yetmay qoldi?

OSMON TO'LQINLANDI

Yer ham o'z o'qidan toya boshladi,
Tunlarning manglayi esa qashqadir.
Bir qat etdan tushib bu qashqa har kech,
Kun sayin jonidan to'ya boshladi.
Ko'nglimga qil sig'mas. Kulib turibman:
"Qadahday limmo-lim to'lib turibman.
Men yana o'zimga sig'dirmoq uchun,
Osmongayam og'iz solib turibman.
Ochko'zlik emasmi bu haddan ziyod,
Mangu deb bo'lurmi gul kosani yo?"
Mendagi tirbandlik Denov otaning,
Qoshidagi yo'ldan zich va zim-ziyo.
Holbuki, ko'nglini bo'shatsa odam,
Yurakka sig'ar o'n sakkiz ming olam:
"O'zidagi muncha tirbandlik bilan,
Odamzot qaygayam borar, ey nodon?
Har oqshom yulduzlar xol qo'ysa ko'kka,
Qanday bas kelasan sen buncha cho'qqa?"
Men oyday o'zimni obdon kamsitib,
Batamom chiqarib yubordim yo'qqa.
Sen suvday sapchiding:
– Qo'yday yuvoshsan.
Dedim: – Eh,
Sendagi izim shuvashgan...
Osmon to'lqinlandi, osmon!
– Nahotki? –
deganday bo'ynini cho'zdi quyosh ham.

KO'NGIL TOSHQINI

Ona, men – tuproqman,
Zilol suvda jam bo'lgan,
Zuvalamga zilol suv ham tan bergan.
Nazari to'q odam to'qdir. Ochko'zga,
Xudo nima bergan bo'lsa kam bergan.

Bizlarga hayot baxsh etish chun hatto,
Odam Ato bo'lmish Behishtdan judo.
Foydasi tegsin, deb bani Basharga,
Ona, Siz menga jon etmishsiz ato.

Men-chi, bir... Qulog'i kesik tuyacha¹,
Jonvorcha bo'lolmay qoldim uyatga.
Savr tog'idagi² o'rgimchakcha ham,
Xizmat qilganim yo'q insoniyatga.

Xudoning oldidan yalang'och qochdim,
Aybimni yopdingiz... Non berib yana!
Bilmadim sizga ne yaxshilik qildim,
Mendan ne baraka topdingiz, ona?!

“Shuhrat ofat keltiradi”³. Men nodon,
Tabiiy ofatman yomondan-yomon.

¹ Faxri koinotni yov ta'qibidan qutqargan tuyu – Qavs.

² Makkadagi tog'.

³ Balogardon Buxoriydan.

Sel kelganda molu dunyoga qattiq,
Yopishgan zot borki, qolmaydi omon.

...Qalbimga joylab men ko'zdagi yoshni,
Qo'ydim ufq poyiga ko'rimsiz boshni.
Osmon ham qayishgan go'zal o'lkada,
Tog'lar ko'z ostiga olgan quyoshni.

GULBADAN TUPROQ

Tuproq bo'lg'in seni olam bosib o'tsin.

Ahmad YASSAVIY

Kamtarlikdan dars ber menga,
Ona tuproq.
Xokisorsan,
Garchi bag'ring to'la ma'dan.
Koinotga olib chiqding bizni,
Biroq,
Dunyoga xavf solding
Atom bo'lib ba'zan.

Ey gulbadan tuproq,
Senga tan berishga
Moyil edim,
Qoyil,
Ishqing qildi asir.
Yer sharini o'z o'qidan chiqarishga,
Qodir kuchni
Yashirgan ham sensan axir.

Garchi sendan yaralganman,
Aslim tuproq.
Garchi senga o'xshaydirman,
Men ham juda.
Ko'ksim osmon,

Sen mendan farqli o'laroq.
Xokisorsan,
Buyukliging erur shunda.

Xokisorlik – xorlik emas,
Buyuk qudrat.
Tuproq bo'lsam,
Koshki,
Bosib o'tsa olam.
Xazinasan,
Sening boru yo'g'ing hikmat.
Tuproqlikni o'rgat menga,
Ey gulbadan.

CHAQMOQ ILDIZI

“Ildiz suratini chizmoqda chaqmoq”¹,
Garchi o‘z oyog‘i yerdan uzilgan.
Shartmi aynan ildiz, ildizni chizmoq,
Falak ne demoqchi bizga bu bilan?
Kekkeyish yarq etgan chaqmoqqa-ku xos,
U havas qilmish o‘q tomirga nega?
Holbuki, ildizlar osmonga emas,
Faqat yerga qarab o‘sadi, yerga.

Bu komil zotga xos o‘shish chinakam,
O‘stirish – ildizlash degani shunday.
Ko‘kka qarab o‘ssa bormi ildiz ham,
Daraxtlarning holi kechardi qanday?!

Chaqmoqday qisqayu, ildizday hassos,
Xokisor hislarga to‘la har onim.
Endi men o‘ssam ham osmonga emas,
Faqat yerga qarab o‘sam, jonim.

¹ *Muhammad Yusufdan.*

SO'NGGI CHO'G'

Bir tomchi suv,
Bir uyum...
Tuproq,
Bo'lgay oqibat.
Mangu uyquga ketgan,
Zotlar uyg'onar albat.
Tong yuzli yor ishqida ichi kuygan quyosh
ham,
Yer sharining soyasin turtkilaydi to abad.
Kechalarning bo'g'ziga tiqilsa achchiq yig'i,
Tirqiratar bir hovuch ko'zyoshni tonglar tig'i.
Kuydiradi osmonning,
Ilma-teshik bag'rini.
Tun yuziga sochilgan,
Sevgining so'nggi cho'g'i.
...biz oshiqlar,
Ko'kdagi yulduzdanam ko'proqmiz.
Ibtidoda – tomchi suv,
Intihoda – tuproqmiz.
Qizg'aldoqqa aylanib bosh ko'targan sevgini,
Qabrimizga tug' qilib ko'tarishga mushtoqmiz.

FAQIRONA ILTIJO

Yuzingni ko'rsatma, mayliga bekin,
Suyak-suyagimdan o'tsin bu firoq.
Yolg'izim, men seni sevaman, lekin
Seni o'zgalardan rashk qilish gunoh.
Bu go'yo o'zimga jannatni tilab,
Basharga do'zaxni so'rash begumon.
Ochmasman men bunday gumrohlikdan lab,
Ko'zimning oldini bossa ham tuman.
Seni bir suygan men emasman. Kuygan,
Ko'nglim otashiga ravo ko'r zaxni.
Faqat men o'lgan so'ng qil juda ulkan,
Bir o'zim egallay yetti do'zaxni.
Bo'lsin bir o'zimga yetti jahon g'am,
Faqirga bergin shu imkoniyatni.
Men o'zimga ravo ko'rgan jahannam,
O'tidan xalos et insoniyatni.
Baxtimning olamga tegmay ziyoni,
Suitsang ham kuydirgin mendayin yorni.
Baxtsizligim bilan butun dunyoni,
Baxtli qilishdan ham ortiq baxt bormi?

IQRO(R)

Mullo qilgay kajni ham,
Sendagi fazlu chiroy.
Ko'rib husning xatini,
Mullo bo'ldim illo man.
Demasingdan burun – lom,
Labingni be(r), qoshni yoy.
“Labbay” so‘zin o‘qimay,
Nechun men bu imlodan.
Qumsab bo‘yu bastingni,
Tog‘ ham o‘par izingni:
“Yaxshiyamki ko‘nglimda,
Senday qaddi alif bor”.
Harflab qoshu ko‘zingni,
Yodlab oldim yuzingni.
Savodimni chiqardi,
Chehrangdagi alifbo.

QO'RQAMAN

Ko'k yuzida bir juftgina qaldirg'och,
Qalam qoshday o'ynabgina turibdi.
Yana qanday yozig'ing bor, sumbulsoch,
Seni yurak, meni Xudo uribdi.
Seni qattiq turtgan yurak meni ham,
Tepkilaydi: "Muhabbating o'gay", deb.
O'n to'rt kunlik oy bo'lib, ey qosh qalam,
Peshonamga bitsang dunyo tugaydi.
O'tolmasdan hayot ko'nglim yuzidan,
Qaro tuproq ko'rsa yelkam chuqurin.
Nihonliging tushib shunda ko'ziga,
Sodir etgay dil yana ot dupurin.
Ko'zga tushsang, ey jonimning ozori,
Toychoq bo'lib, yo'rtishga-ku, yo'rtaman.
Ko'zimdan rashk qilib, tag'in bezori,
Yurak seni turtishidan qo'rqaman.

YOLG'IZIM

Yolg'izim, sen o'zing buyuk ijodkor,
Qo'yding xushsuratim ko'zniki qilib.
Aybim – sen manglayga bitgan betakror,
Yozuqni olganman o'zniki qilib.
Anglatding garchi sen olam torligin,
Bu dunyo dunyosi ko'proqniki dir.
Unutdim sendan jon qarzim borligin,
Jismim ham gulbadan tuproqniki dir.
O'zi bu dunyoda menga tegishli,
Nima bor, nimayam bor o'zi menda.
Tog'dek boshim bilmam qilcha egishni,
Menday qildan ojiz tog' bisyor senda.
Mag'rurman, yuribman garchi, jonim, shu,
Tor menim bilan sen bo'lolmay giryon.
Iymonim komilmas. Bir gumonim shu,
Men butun dunyoman, yolg'onchi dunyo.
Sen yaratgan buyuk asarman salkam,
Ko'zidan o't sohib turar yulduzim.
Qildim o'z dunyomga ko'p jabru sitam,
Meni o'z zulmimdan asra, yolg'izim.

YUZING DARCHASI

Oy ustidan to'ntarilgan,
Tunmi yo kun qarg'ishi.
Shunchalik mushkulmi shu,
Ho'l kosaning sirg'ishi.
Ko'kka boqsam, ustiga,
Jom yopilgan mo'rchaday.
Xush ko'rindi yuzlaringdek,
Gumbazining tirqishi.
Yuz emas bu, oy atalmish,
Tundek zindon tuynugi.
Yo'l olar sen tomon bundan,
Bosh olib ketgan kishi.

KO'RINMAS TAROZI

Bu dunyo ko'rinmas taroziga xos,
Bir pallada nuru birovida tosh.
Tosh nurli pallani ko'tarar boshga,
Past-baland qosh kabi, noroziga xos.
Foydayu zarardan xolidir iymon,
Manfaat kim uchun tosh bosgan tomon.
Vaznsiz nurning tosh bosganin ko'rar,
Haqni tanir o'zin tanigan inson.

OLIM

Yurt oshib o'zga elga bir zotni izlab bordi,
Noayon bir hadisni o'rganish-chun Buxoriy.
Etagini ko'tarib go'yo unda yem bordek,
Otni aldab chaqirdi ushlar uchun ul roviy.
Muhaddis hech so'z demay iziga qaytdi. Uni,
Shu to'xtamga keltirdi bu holning achchiq foli:
– Hadis borasida ham aldaydi demak meni,
Otni aldab chaqirgan etagi bo'm-bo'sh olim.

ICHIMDAGI YO'LBARS

Qaysar ruhim bo'yniga sirtmoq solib ming joydan,
Boylardim ming qoziqqa, bo'lmasin deb qiyomat.
Od qavmini uchirgan shamol turdimi, qaydam,
Bu safar qoziqlarga boqmadim men qiyo ham.
Ufq qadar ko'tarilgan, vajohati baland sel,
Shiddatini sindirdi ko'rinmas qo'l xilvatdan.
Meni ko'tarib ketgan quyun ichra ushlab bel,
Hech narsa ko'rmaganday tushib qoldim girvatdan.
Cheksiz-cheksiz lahzalar poyonida har neki,
Nuqraday har tomchi nur – yulduzday g'imir-g'imir.
Jon omonat, jismim ham gulbadan tuproqniki,
Men hechdirman, hech narsaga ne uchun
buncha... umr?!

Bu dunyoni o'zimdan asrash uchun pinhona,
O'zim-la ko'p kurashdim: goh nayzali, goh nayli.
Ichimdagi yo'lbarsni qo'yib yubordim, ona,
Kimni yesa yeb qo'ysin, meni bo'lsa ham, mayli.

IGNADAY NUR OSTIDA

Ko'p suvlar oqib o'tdi, g'o'ralar uzum bo'ldi,
Cho'qilab Husaynni, maynalar quzg'un bo'ldi.
Bir bosh ko'zi o'yilgan uzumga boqdim hayron,
Bu qanday rizq bo'ldiyu, bu qanday hujum bo'ldi?
Ignaday nur ostida yulduz jon saqladi, jon,
Zim-ziyo nursiz kecha... naqadar zug'um bo'ldi.
Go'rdayam tinch qo'ymagach Alidek zotni chunon,
Sherixudoning qabri Makkadan surgun bo'ldi.
Yolg'on yontoq ostida yotadi derlar, yolg'on,
Men ko'rgan yolg'onlarning umri ko'p uzun bo'ldi.
Dunyo oshqozonida ishq hazm bo'lmas oson,
Yengil-yelpi taomday yillar tez hazm bo'ldi.

BURNI QONAGAN G'UNCHA

Tasbeh donasidek 33 yilni
Birma-bir sanadim nomingni aytib.
Yuragi yorilgan oq atirgulning,
Qonagan burnini jonimga artib.
Qo'ynimga qo'l solib titrading nechun,
Ey, g'uncha, shabnamdan nechun ho'l yoqang?
Qay nahang qildi suv bag'rini g'ijim,
Ayt, qaydan keldi bu o'tli ishq, ohang?
Vah, shunday daryo bor yolqini yoldor,
Olmadek qalqigan yurakka botgan.
Hasan-Husan yoyin ko'targan jindor,
Daryolar bor dilda ayqirib yotgan.
Eh, shunday bir ichki dunyolarim bor,
Mushtday yuragimni ming yashin urgan.
Ichimda eh shunday daryolarim bor,
Chaqmoqlar to'lqini oyoqqa turgan.
Yuragi yorilgan oq atirgulmi,
Yo ko'ngli ko'nglimdan suv ichgan hurlar.
Tasbeh donasidek 33 yilning
G'unchadek burnidan chimchidi nurlar...

BOR GAP SHU

Shuhrat uchun yashamayman o'lsamam,
Bola-chaqa, molu mansab uchun ham.
Sen uchun ham yashamayman, malikam,
O'tli ishqing sorsa-da dilga g'ulu.
Ko'ksim bosib kelar yurak sollona,
Ko'ngil uyi yor ishqida gullona.
Men o'zimni tanish hamda Olloni,
Anglash uchun yashayapman bor gap shu.

SULAYMONNING XATOSI

Iblisni zindonband etdi Sulaymon,
El-yurt ibodatga urdi o'zini.
Vaqt o'tib boqsaki, hamma sulaygan,
Hayot o'chirgudek yerdan izini.
Odamlar ibodat bilan g'aflatda,
Tirikchilik unut, dunyo noobod.
Sulaymon ko'rdiki, gunohi katta,
Oh urib, mal'unni ayladi ozod...
Farzandi bo'lmasin kim qay zamonning,
Odamga tunu kun hamisha yordir.
Dunyoda nafaqat yaxshi-yomonning,
Hatto shaytonning ham o'z o'rni bordir.

BOBO BO'LISH ORZUSI

Sulaymonimga

Bobosining choponini kiyib olgan mayda
bachcha:
“Bobo bo’ldim!” deb o’yladi, garchi ota bo’lgani yo’q.
Shamol elab turgan maysa tortadi-da avval
boshcha,
Chiqaradi keyin mo’ylov. Go’dak xato qilgani yo’q.
O’tar necha bug’doy pishiq, suv oqadi hali
qancha,
Erta ota bo’lsa, indin bobo bo’lar, inshollo u.
Aqli butun, ishonmaydi desangiz ham cho’g’ni
g’uncha,
Nonni kaka deb yuribdi, yalab garchi nisholda u.
Bolaligi – podsholigi, unga hamma narsa
mumkin,
Sho’xligi bosh ustigayu, tizzam – taxti
Sulaymonim.
Katta bo’lsa kim bo’ladi, garchi buni aytish
mushkul,
Hozir uning shunday shirin-shunday shirin
gulday oni.
Akalari ko’zga surtib, olar qo’ldan kakasini,
Tizzangizda bir ish qilib qo’ysa xafa bo’lmang
siz ham.
Vatanini sevsa bo’ldi, ardoqlasa otasini,
Qolganiyam bir gap bo’lar, yuraversin ishton
siz ham.

YAXSHILIK YUKI

Baliq bilmasa ham xoliq hurmati,
Yaxshilik qildimu daryoga otdim.
Al-Hakim Termiziy bobom hikmati,
Qoshida daf'atan tosh bo'lib qotdim:
"Yaxshilik – og'ir yuk. Yaxshilik qilgan,
Seni bog'lab qo'ygan bo'ladi. Lekin.
Kim senga yomonlik qilsa, u qo'ygan,
Bo'ladi seni o'z holingga erkin".
Andarmon bo'lib ishq ertagi bilan,
Depman: "Yomonlarsiz baxti bekamman!"
Oy tugul kiprigim etagi bilan,
Osmonni yopishin bilmas ekanman.

BOSHI OCHIQ UY

Boshi ochiq, go'zal jonon bu olam,
Ketvorgan qizday gap, eh, unisi ham.
Birini tanlab, goh ikkovidan ham,
Ajrilib qoladi yanglishgan odam.
"Bir-biriga kundosh bu ikki dunyo,
Birini tanlasang, biri kuyar"¹, yor.
Shoshilgan qiz kabi boshi bog'langan,
Uyning ham beliga tepdi bugun qor.
U ro'mol tashlanib, boshi havoda,
Qolgan bir dildorki, uya g'avg'oga.
Ketvorgan qizni el ming usta bo'lsin,
To'g'irlab berolmas men benavoga.

¹ *Hadis.*

YUZSIMON BO'SHLIQ

Bu oqshom qoshlaring majlisi aro,
Yechilmay qolgan bir tugun, g'ashlik bor.
Go'yo huv cho'qqilar ayrisi aro,
Odam chehrasiga o'xshash bo'shliq bor.
Chimrilgan yaproqdek qilar dilni g'ash,
Oy o'shal bo'shliqqa o'zin osgan dam.
Bobotog' boshidan qoraymoqda qosh,
Yerga iyak suyab qolgan osmon ham.
Mahshar kunin kutgan marhum singari
Umid va qo'rquvda... yo ovdadirman.
Ichki sezgilarim haddan tashqari,
Hushyor tortgan, juda bezovtadirman.
Nahot shu o'shshaygan tog'lar egnida,
Odam chehrasiga o'xshash bo'shliq bor?
Qosh-ko'zsiz bu surat hech ko'z o'ngimdan,
Ketmaydi. Ne uchun ketmaydi, dildor?
Men ichki dunyomning eshiklarini,
Yopdim, ich-ichidan qulflab olaman.
Sindirsang ham jonim beshiklarini,
Men o'z dunyom bilan mangu qolaman.

SHISHINGAN YELKAN

Shom menga shishingan g'oyat cho'ng yelkan,
Oy tillo qayiqdir undan tortingan.
Quyosh emas, go'yo qandaydir ulkan,
Ko'z qarab qolganday bo'ldi ortimdan.
Yosh umrim qorachiq singari hassos,
Ul qaro dengizdan surgun qilyapman.
Men o'sha bahaybat ko'z qiygan bir yosh,
Oftobning tubidan chiqib kelyapman.
Tun eshigin qoqib turar bu dunyo,
Sen meni kipriging bilan suyagin.
Ey so'zi – asalu ko'zi – mumiyo,
Yuragim zarbidan sindi suyagim.
Qilichday barmog'i ul qoshi yoning,
Naq oyday ko'nglimni teng bo'lib o'tgan.
Somon yo'li ham shu ichki dunyoning,
Ruhidir samoga yoyilib ketgan.
Sen dersan: "Barchasi topmasmi barham,
O'z o'qidan chiqib ketsa bu zamin".
His etdim men bundan battarini ham,
Bundan battariga bo'ldim men amin.
Chunki u jonimning javhari edi,
Nainki bir mening, u bani odam.
Ichki dunyosining mehvari edi,
O'z o'qidan chiqib ketdi ming olam.
O'z o'qidan chiqib ketdi ming olam...

OTAMNING MOLI

Qarovsiz boqqa mol arqonladi chol,
Kelini eriga qildi arzi hol:
– Dadasi, turing, – deb hovliqdi. – Turing,
Otangiz chorboqqa mol boyladi, mol.
Og'zi yetmasa ham bosmalar chorva,
Bolalarim haqqi bo'lmang beparvo...
– Qildingki, onangga sen ne yaxshilik,
Etmoqdasan yaxshi onalik da'vo?
Iztirob ichra er boqqa yugurdi,
Sabziday qoziqni yerdan sug'urdi.
Xotinga qasdma-qasd navqiron nokning,
Bilagiga bog'lab qo'ydi sigirni.
So'ng qoqiguliga dardi hol qilib,
Sigirga tiz cho'kdi... Qaytdi so'ng kulib.
Mol esa, boshini yer navniholni,
Qo'lini sindirib, terisin shilib.
– Hey! – yigit umrida yorga ilk bora
Bir dasta qoqugul uzatdi: – Qara...
Bu senga! – deb atay quchdi dildorni,
Orqada achchiqdan-achchiq manzara...
Ayol tutab ketdi: – Hali shundoqmi?
Ko'rmadim men sizdan o'tgan gumrohni.
Foydangizni ko'zlab, yo'l ko'rsatsa ham,
Xotinning gapiga kirish gunohmi?
Lab bosdi er uning dudoqlariga,
Lab bosdi yanog'i, tomoqlariga.

So'ng uni yanada qattiqroq quchib,
Ohista shipshidi quloqlariga:
– Targ'ilni otam shu daraxtdan olib,
Tilimga bog'lasin, mayli, sen noli.
Men ekan nihol-ku nihol, roziman,
Meni yeb qo'ysa ham otamning moli.

ENG BALAND RUTBA

Bu dunyoda hech kim otasidan ulug',
Onasidan aziz bo'lolmas zinhor.
Sen onang gardiga arzimassan, yo'q,
Men otam changicha emasman, dildor.
Bo'lsam ham dunyoning tomidan baland,
O'z qiblamdan baland zotman demasman.
Sen – ona, men – ota bo'lganim bilan,
Sen – onang, men esa, otam emasman.
“Hayotim”, “jonim” deb erkalaganim,
Ko'ksimda yugurgan otcha bo'lolmas.
Ikki dunyodayam, jonginam, hech kim,
O'zini yaratgan zotcha bo'lolmas.

TOL TUSLI MAJNUN

Men havas qilaman: tol tusidagi,
Majnunda ko'rsam-da aftoda chehra.
Olar u yer osti, ham ustidagi,
Hayotdan bir vaqtning o'zida bahra.
O, hech kim qolmasin gunoh kasriga,
Yuragin minsa ham hayot qilib ot.
E'tiqod susaygan bizning asrda,
Bormi shu daraxtday barkamol bir zot?

BETAKROR HUSN

O, cheksiz samovot! Naqadar go'zal!
Nahot bir men uchun bu hayrat, fuzun?!
Ko'zlarim – yulduzga to'la qo'sh ko'za,
Yurakka jo bo'lgan bahaybat husn.
Koinot biz uchun yaratilgan, bas,
Zamin ham bizniki zarrama-zarra.
Bizga shu egalik hissin bergan nafs,
Samo qandilidan ulkan ming karra.
O, osmon! Qilmas u o'z ko'rkini his,
Bahaybat kesakdir zamin ham chunon.
Yer-ko'kdan qudratli erur shubhasiz,
O'z nafsin tanigan va yenggan inson.

OQSUYAK OY

Qizilsuv – ko‘k oqqand tashlagan choyday,
Bir shirin manzara kasb etdi, ichkin.
Suvda qad rostlagan oqsuyak oyday,
O‘zidan tashqari chiqolmas hech kim.
Oy minglab ko‘lmakka tushib chalqancha,
O‘z aslin kuzatar, nigohi harir:
“Dunyasiz ham yashash mumkin, har qancha,
Bo‘lmasin u suv va havodek zarur”.
Zamindan oyog‘i uzilmay toki,
Oy qadar yuksalgan aksda bu ayon.
O‘zidan tashqari chiqqan zot borki,
Bir vaqtda bo‘lar har joyda namoyon.

KO'Z TEKKAN KECHA

Tunga ko'z tegmishdir, sanoqsiz ko'zlar,
Qolmish bu ko'zlardan sanoqsiz izlar.
Muallaq kechada o'zidan boshqa,
Hech kimga suyana olmas yulduzlar.
Ignaday qadalgan ko'zlarni sanab,
Yarador tun yotar yuragi qonab.
O'zingizga yaxshi ma'lum bu dunyo,
Ko'rib turgan ikki ko'zimsiz, ona.
Quyoshman garchi tun **hog'i**da tutqun,
Bo'g'zimda bir hovuch otashin qutqum.
Ohim yallug'idan qizargan shafaq,
Yulduzlar – yurakdan sachragan uchqun...

TUNCHIROQ YORUG'IDA

Tun.

Yomg'ir oynamni chertar zarb bilan...
Qarayman – bo'g'zimda tosh qotgan nolam.
Chiroq yorug'ida toshni zar bilan,
Yormoqchi go'yo bu ichqora olam.
Yaproqlar qilmas bir-biriga do'stlik,
Shamol daraxtlarni qilmoqda garang.
Ichim qop-qorong'i,
Qop-qora bo'shliq,
Tubini yoritar tunchiroq arang.

YAXSHIYAM SEZMAYMAN

Bilmayman kim ko'nglim cho'ktirganini,
Ichimda yo'lbarslar o'kirganini.
Goh sezmay qolaman mendan xilvatda
Yuragimning yig'lab o'tirganini.
Yaxshiyam sezmayman: ahvolim yomon,
Tog'dan sakrasayam chashmadir omon.
Men yuzi yop-yorug' oyga o'xshayman,
Yonishu sinishdan qolmagan armon.

CHO'G'ZORDA

Qip-qizil cho'g'zordir,
Ming-minglab g'uncha,
Dilni yoqar.
Kuydirmaydi birovni,
Qancha o'tin tashlasang, shuncha...
Tili o'saverar... olovni.

CHIROG'IM

Chirog'im,
Ko'zingning yog'ini yalab.
Garillar,
Olovning tili bir qarich.
Yuzing qaro bo'ldi,
Zulmatni yamlab.
Ana, bosh ko'tardi,
Quyosh nim sarg'ich...
Nahot keraging yo'q endi hech kimga?!

OY BOLASI

Daryo bo'lmasdan oldin,
Irmoq borki, soy bo'lar.
Oy bolasi yulduzu,
Ot bolasi toy bo'lar.
Indamasang, gulman deb,
Da'vo qilar tikan ham.
O'z o'rnin bilmagan it...
Uy to'ridan joy olar.

* * *

Tosh otib daryoni toshirib bo'lmas,
Tog'larning tog'ligin yashirib bo'lmas.
Oyni dast ko'targan polvon cho'qqini,
Ming zo'r bo'l, yelkadan oshirib bo'lmas.
Tog' bag'rini o'yish mumkin, lek baland,
Qoyalarni ko'mib bo'lmaydi, BOLAM.
Yerga kirib ketmas jigarrang qirlar,
Yuziga it oyoq qo'ygani bilan.

BOLARI INI

Bolari iniga o'xshaydi hayot,
Biz parvo qilmaymiz bol deb zahriga.
Ariday mol-dunyo orttirib nahot,
Qoldirib ketgaymiz dunyo ahliga?
Yotib yeganga ham tog' qilmas toqat,
Tugar manguga deb anglatganimiz.
Insondan yaxshilik qoladi faqat,
Qolar ko'ngillarni changlatganimiz.

IMKONIYAT

Odatda kimgadir yaxshilik qilsang,
U rahmat aytadi senga albatta.
Aslida u emas, birodar bilsang,
Sen rahmat aytishing shart unga katta.
Ayt: – Rahmat, yaxshilik qiloldim bugun,
Amalga oshirding ezgu niyatni.
Yo'q desang... men savob orttirish uchun,
Qayerdan olardim imkoniyatni?

OMAD

Kulib kutdim...
Kelmading.
To'lib kutdim,
Kelmading.
Sen qurg'urni,
Men sho'rlik.
O'lib kutdim,
Kelmading.

Kulmagan edim,
Kelding.
Bilmagan edim,
Kelding.
Sen qurg'urni,
Hech qachon
Kutmagan edim,
Kelding.

TEGIRMONDA

Aylanar charxpalak,
Yurir tegirmon.
Hukmron doirada,
Evrilar daryo.
Men bug'doy doni,
Ham qatrai ummon.
Mening tegirmonim,
Toshidir dunyo.

MIQYOS

Oh qanday keng miqyos bu?
Goh oy, quyosh botadi,
Galma-gal tosh bosadi:
Osmon go'yo yerga u,
Goh bu ko'zin qisadi.
Ruhim gulday o'sadi,
Oh qanday keng miqyos bu!
Tongni turtib chiqar oy,
Bo'rtib chiqar quyosh ham.
Bir-birin ular bu dam
Nahot yeb-yutmoqchiday?
Ufq hammani hoynahoy,
Bir ko'zda ko'rmoqchiday.
Bir ko'zda ko'rmoqchiday..

LAT YEGAN OY

O'zni to'lib oqadir,
Agar suvdan yulsangiz.
Adolat deb "ado" dur,
"Lat" yegan oy bilsangiz.
Ko'rsichqonning uyasi,
G'arq bo'lar yulsa soydan.
Yer sharining soyasi,
Yarashar yulsa oydan.

BODA RANG YUZ

Oy bulutdan yasama soqol qo'yib, o'zini,
Qandaydir qiyofaga solganga o'xshar edi.
Yashirish uchun bizdan momataloq ko'zini,
Qora ko'zoynak taqib olganga o'xshar edi.

Oy yuziga zahrolud lablaring cho'zar qo'lin,
Sen unga qosh qo'yay deb, ajabmas ko'z chiqarsang.
Shom yegan oy bu oqshom boda rang yuzday to'lin,
Ko'rimsiz mo'ylovi ham bor yaxshilab qarasang.

LABLARING QO'L ISHQALAB

Yangi chiqqan oy emas. U –
Shoxsimon oltin qadah.
Pichirlar... Yo'q! Cho'zar unga,
Lablaring qo'l ishqalab.
Shunday qadah so'z aytdingki,
El aro duo qadar.
Osiy bo'ldi ka'badil ham,
Go'rginangga g'isht qalab.

TUNU KUN

Kun botdi.
Men turgan uy zo'rg'a qoldi,
tun yutib yubordi butun dunyoni.
Chor atrof tog' edi,
qay go'rda qoldi,
yo kunduz ko'rganim bari ro'yomi?
Ketdimi cho'qqilar ufq sari yurib,
Yer yutdimi, qayga kirib ketdilar?
...Men uydan chiqqandim, quyoshni ko'rib,
Tog'lar ham o'rnidan turib ketdilar...

YARIMTA UMR

Betakror har onki – yo‘qlikdan xabar,
Shu oniy lahzaning oliy himmati.
Hisor tog‘lariga tushgan qor qadar,
Balanddir hayotning qadr-qimmati.
Balog‘at payti – bu,
Entikar yurak.
Sen deysan:
– Ulg‘aydim,
Oy kabi to‘ldim.
To‘lin oy aytadi:
– Yetildim.
Demak,
Umrinning
Yarmini boy
berib bo‘ldim.

BIR TOMCHI OSMON

Tomchi,
Tomchi,
Bir tomchi osmon.
Murg'ak bag'ringga jo bo'ldimi oson?
Ko'lmaklikmi,
O'lmaklikmi,
Sen uchun nadir –
Uzilgandan keyingi umr?
A, tomchi?!

MARHUMDAN XAT

O'stirishmovdi u yonda, mana,
Endi maysa bo'lib unyapman.
Men bu yerga kelgandan buyon,
Hayotni chuqurroq tushunayapman.
Sevar edim u payt bir qizni,
Quralay ko'z, qoshi egmaydi.
Sevmaysanam, chunki bu yerda,
O'lishgayam qo'ling tegmaydi.
Sen ham mening o'rnimda bo'lsang
Nolimasding hayotdan – xasdan.
Masalan, men endi o'lsamam,
U dunyoga qaytib bormasman.

SHOIRONA UMR

Ijod bu osmonga tikib ko'zingni,
Ko'ngil darchasini ochishdir qiya.
Umr bo'yi – har kun – har on o'zingni,
Qilasan narkozsiz operatsiya.
To'lg'onib yotasan bamisli ilon,
Zo'rdaysan bu dunyo adabiyotidan.
Har doim lek yaxshi natija bilan,
Chiqmaysan jarrohlik amaliyotidan.
Hayot esa narkoz ostida kechgan,
Alg'ov-dalg'ov tushga o'xshash voqelik.
Birov hushyor, birov ishq mayin ichgan,
Yana kimga nasib etgan soqilik.
Bunda fasllar ham kechmaydi bir xil,
Qishdan so'ng yoz kelar, kuzdan so'ng bahor.
Ayozning mevasi bo'ladi hil-hil,
Goh hosil ayyomi kelmaydi zinhor.
Ne bo'lsa ko'ngilga keladi ba'zan,
Do'zaxmi, jannat yo dunyoga doir.
O'zining shifobaxsh qalami bilan,
Miyangizni ukol qiladi shoir.

DUNYO DILOVAR

Soy suvi loyqalab tindi necha bor,
O'sma yor qoshiga indi necha bor.
Sabrimdek nur to'la oyning kosasi,
Mangulik qo'lida sindi necha bor.
Gul etak silkib, bu dunyo koriga,
Qo'l berdi ko'nglimning Biru boriga.
Kiprigim sixiga tortildi yoshim,
Gard yuqdi qalbimning ohu zoriga:
"Zarrada yo'q garchi zarra halovat,
Men zarracha ko'rmas dunyo dilovar".
Qalbdagi bir kosa nurli og'riqni,
Ikkinchi umrimga qildim ilova.

HAL QILUVCHI NUQTA

Haq-nohaq umrimni qildi u tahrir..
Haqligim isbotlab, qildi so'ng taqdir.
Vijdon azobini chekishga majbur,
Holbuki, u haq ham, nohaq ham emas.
Haq-nohaq umrimni qildi u tahrir..
Haqligim isbotlab, qildi so'ng taqdir.
Vijdon azobini chekishga majbur,
Holbuki, u haq ham, nohaq ham emas.

JIGARRANG TISHLAR

Jigarim, do'stingning tishi jigarrang,
O'pkalab yurganin kim ham bilmaydi.
Qo'l kelsa gohida bitta ko'ylakning,
Yengi yoqasiga do'stlik qilmaydi.
Yoqaning do'stligi ne emish yengga,
O'zimda qasdim bor, o'lgim yo'q biroq.
Tinch o'tgan har kunim g'animat menga,
Yashashni xohlayman hayotdan yiroq.
Netayki ko'nglimda hasrat-nadomat,
Qulog'im ostida oyning shiviri.
O'ylardim men uning uchun adoman,
Bo'ynimga dor bo'lib tushdi chilviri.
Shunday damlar bo'ldi dil dilga tashna,
Sezilib turdi ruh chekkan aziyat.
Lol edim o'zimni tabriklashni, na
Izhor qilishimni bilmay ta'ziya.
Qachonki hayotni tushunsin deya,
Do'stlarim ko'zimga sochganda tuproq,
Kuldim ich-ichimdan men kuya-kuya:
"Lat yesa ajralur et bilan tirnoq".
Ne baxtki, vaqtida angladim shuni,
Suvga qo'shib oyni ho'plolmaydilar.
Odamlar oddiy bir-birin tushunib,
Tinchgina yashashni eplolmaydilar.

MA'LUM-KU, ODAMLIGINGIZ

Odamlar, odamlar!
Iloyo o'lmang,
Bor bo'ling,
Qadahday to'kilmang, to'lmang.
Men kuygan otashin hasratda kuymang,
Men Sizni o'lguday yaxshi ko'raman.
Ishq o'ti qasddan yo jo'rtaga emas,
To abad, bugun yo ertaga emas.
Sevgi bu dunyoning ertagi emas,
Men Sizni o'lguday yaxshi ko'raman.
Siz borki, men uchun bu dunyo – maktab,
Orqamdan yomonlab, oldimda maqtab.
Duo qilsangiz ham yolg'ondan alqab,
Men Sizni o'lguday yaxshi ko'raman.
Hatto zavq beradi nodonligingiz,
Judayam mo'rt sobitqadamligingiz.
Bilaman, ma'lum-ku odamligingiz,
Men Sizni o'lguday yaxshi ko'raman.

XAYOL YO'Q

Elda buyukligi nihon odam qancha,
O'z-o'zini maqtab yotgan nodon qancha?
Xunukligi uchun oyna sindirgan kim,
Kiprigi o'q, qaboqlari bodom qancha?
Quvonch qancha, alam qoshi yodan qancha?
Nurlantirib oy zohiri-botinini,
Xas yonadi suyganday o'z qotilini.
Ishq o'tini avj oldirib so'ndirgan kim?
Tushunadi, tushunmaydi yo tilini,
Tentak shamol silar olov kokilini.
O't bilan o'ynashib kuymaslik dushvor,
Jimsiz olovda mislsiz o'ch bor.
Bir cho'g'dek jussada ming o'rmonga teng,
Otashin ruh nihon, qudratli kuch bor.
Mavjuddek bag'rimda yashirin kishvar,
Goh yurak tepalab tashlaydi, hol yo'q.
Bu qanday tulporki, unda dum-yol yo'q?
Minglab ot toptagan maydon uzra men.
Belangi mo'rchamen, garchi majol yo'q,
Yengaman, yengildim degan xayol yo'q.

TAFSILOT

Ruhimda bir buloq qaynabdi, ona,
Shu qaynoq ruh meni qiynabdi, ona.
Dilim og'riganda Bobotog' meni,
Tizzasiga olib o'ynatdi, ona.
Taqdirdan men yana kutayin neni?

Qismatdan kechgan bahs behuda bahsdir,
Bu suv shildiriga tushilgan raqsdir.
Diana ma'badin yoqqan Gerostrat,
Anov shoxi bor ham tarixiy shaxsdir,
Manov... padarkush ham o'zicha hazrat.

Ko'rinmas odamdek shamollar yelar,
Zirillab turgan o't-o'lanni elar.
Muridlari sotgan Dukchi Eshonni,
Eslasam negadir yig'lagim kelar.
O'tga otgim keldi sug'urib jonni.

Ey pir, biz tog'ladik ayni bahor chog',
Uyatdan qizarib ketgan dala-bog'.
"Qabring oyoqosti qilib egnidan,
Chuqur nafas oldi bir juft qizg'aldog'",
Tog'lardek xotiring bo'lsin endi jam.

Ichqora lolalar, yo'llar beqaror,
To'lqinlandik o'bir-do'qqilar aro.

Adirlarda betgachopar maysalar
Yonib yugurdilar cho‘qqilar aro,
Yam-yashil qiyoqlar koshki toysalar.

Ishq o‘ti ko‘zyoshim ichib o‘sgandir,
Ona, dil yarolar bilan bo‘stondir.
Quyoshning yolg‘oni, bo‘htonidir oy,
Yorning yongani ham oyday bo‘htondir,
So‘nmas ichimdagi quyosh hoynahoy.

Fatton ko‘zlar olov bilan siylashib,
Qalbim qo‘riga moy quydi... o‘ynashib.
O‘tdi ko‘z o‘ngimdan gullar beadog‘,
Yo‘llarda chechaklar bilan quvlashib,
Ortimdan ungrayib qoldi Bobotog‘.

ZINA

Ustoz!

Ustozlik – bu zina degani,
Zinalik – bu...
oyoqosti bo'lishmas.

“Otajon,
yelkamga min-a!” degani.

Zinalik –
yuk olish, ko'tarilishdir.

Yuksalish bobida
Sino degani.

Tepkilash
yo bosdi-bosdi qilishmas.

O'zingga qo'yma ko'p
bino degani.

Ustozlik –
ko'tara-ko'tar qilishmas,
Shaytonga tosh otish,
Mino degani.

Xidalab turganda
olmasang ilm,

Hayitdan keyin bu...
xino degani.

Olam seni bosib o'tsin,
tufrog' bo'l,

Xullas, bu...
og'ir ish, ena degani.

QUNISHGAN YULDUZ

O'tmishga aylangan xatolarni ham,
O'zgartib bo'lmaydi bamisli Qur'on.
Umrimdan yoshlikni chegirib qolgan,
Otashin muhabbat mudom navqiron.
Garchi ortda qoldi sevgiyu firoq,
Ko'nglim mudom o'shal sho'x qalamqoshda.
Qirq yoshda to'rt asr ko'rmasman, biroq,
Ikki asr ko'rdim yigirma yoshda.
Ikki asr ko'rib yigirma yoshda,
Men tortgan g'amni his qilguncha fazo.
Uch ming yil bosh urib oy tog'u toshga,
Uch ming yil o'y surdi zakiy odamzot.
Har yerga tekkanda quyosh kuragi,
Qunishgan yulduzlar tongni izlashgan.
Yigirma yoshda bu oshiq yuragim,
Ikkita ming yillik bilan yuzlashgan.

AFSUSKI, SHUNDAY

Tafakkur asrini ko'rdim men bugun,
Garchi nodonlikdan kuygan bolaman.
Goh aql odamga adashish uchun,
Berilganmi, deb ham o'ylab qolaman.
Goh titrar kiprigim sanchilgan shabnam,
Mahzun yuragimda savollar qat-qat.
Nega o'lishini bila turib ham,
Gunoh qilaverar bu ongli hilqat?
Nahotki insonning umr mahzani,
Ikki dunyosini kuydirgan uchqun?
Yashasak bo'lmasmi har bir lahzani,
So'nggi damda afsus chekmaslik uchun?
Pand bermas bo'lsa ham qiyomat qoyim,
Zero, shu aqlidir savob asosi.
Maqsadli harakat qilinur doim,
Hatto maqsadlidir inson xatosi.
O'zicha shifobaxsh etmas o't-o'lan,
Odamzot mukarram, idroki nodir.
Lekin qay hayvon o'z xatosi bilan,
Dunyoni teskari qilishga qodir?
Ming yil yashasa ham tolei bekam,
So'nggi dam gunohi aylar mulzam, jim.
Afsuski, jannatga kiraman degan,
Kamil ishonch bilan ko'z yummas hech kim.

CHO'G' O'RALGAN KIMXOB

Taqdir dedik yeng ichida qilingan har tadbirni,
“Tadbir yengi bilan yopib bo‘lmasa ham
taqdirni”¹.

Usti kuyib, pushti kesak olgan nonday – umrimiz,
Barakasi yo‘q, kamiga o‘yib oldi tandirni.
So‘ng dildagi o‘tli oh xaslarga tiyib ketdi,
Otashin hislarimni xazonlar kiyib ketdi.
Begona lab yuzimga nogoh musht tushirganda,
Ko‘zlarimdan o‘t chiqib, kiprigim kuyib ketdi.
Netayki, ishq olovi oy yuzimga chang sobdir,
G‘unchaning manglayiga bitilgani girdobdir.
Ey yurak, sen tiriklay ko‘milganman demagin,
Ko‘kragim qabr emas, cho‘g‘ o‘ralgan kimxobdir.

¹ *Gulxaniydan.*

HASRAT IFORI

Ko'chirib ruxsori alangasiga
qizg'aldoq qalbidan ketmagan dog'ni,
samoviy orzular go'shangasiga
kirmoqda qip-qizil oy yuzi yog'li.
Kuntalash suvlarda cho'milgan targ'il,
xayolga belangan shafaqrang g'ullar,
g'am muhri bosilgan bog'larda norg'ul
gulsapsar holiga kuydi bulbullar.
G'ururi terakdan baland gullarga,
ajikib titragan yengiltak yel ham
yurakni oqizib ketdi. Qumlarga,
botsa ham kuragi ketmonday yelkam.
Ishq dashtin gullatgan hijronning suvi,
qarog'im tubini qolmish achomlab,
ko'zlarim ham sendan qo'lini yuvib
qo'ltig'iga artgan allaqachonlar.
Bo'g'zimni kuydirgan otashin hasrat
tilimdan cho'g' bo'lib to'kilsa bugun,
shaffof bir qayg'uni mijjangda asrab,
titroq lablaringni tishlama, ey gul.

OG'IR BOTGAN OY

Oh, qandaydir oy ham bugun og'ir botgan,
Ko'z yoshimni kiyib chiqdi xorg'in sasim.
Sen – iforsan gul bag'rida uxlab yotgan,
Men – g'unchaning dudog'ida qotgan nasim.
Iztirobning sharpasiday shabnamlarga,
Soya solgan shomlarda g'am etgay zuhur.
Ichim to'lib zahar-zaqqum alamlarga,
Poklanganday tuyuladi goho ruhim.
Goh mo'ylabim titrab hamal maysasiday,
Lablarim qo'l urdi salqin sabolarga.
Chappar urib sollanur gul nay sasiday,
Yuragimdan chiqqan ma'yus sadolarga.
Goh qayroqday ohim oyni yemirgaydir,
Qulog'imga yig'lar xazon bo'lgan o'roq.
O'smaning ko'k qonin ichib kerilgaydir,
Qarog'imga muhrlangan qaro yaproq.
...Sensiz umrim har bir g'ishti muzlatilgan
Ko'zyoshidan qurilgan mo'rt imoratday.
Sen – o'zi yo'q xazinasan izlatilgan,
Hayot faqat yo'qotishdan iboratday.
Kemtikligin dil yuziga sola bilgan,
Yarimta oy yuragimga og'ir botdi.
Umrim uyin har bir g'ishti yig'latilgan,
Har bir g'ishtning yig'isi bir ibodatdir.

SHOM. CHINOR PANJALARI

Kuzak quchgan bog'larda, za'faron chor bog'larda,
Bobom umriday uzun hasrat bor chordog'larda.
Raqs tushadi ajina shamolday ishq olovi,
Nogahon paydo bo'lib, ko'ngildagi dog'larda.
O'z yukin ko'tarolmay daraxti sinib ketgan,
Xurmolar shomaralash barglarga singib ketgan.
Oh, eski jarohati zanglagan, o'ngib ketgan,
Olmaning ol yanog'i qirmizi dudoqlarda.
O'mganini dorlarga osib olgan toklarim,
Ikki bosh uzumini bilmay qanday saqlarin.
Yordam qo'lini cho'zgan na'matakning shoxlarin,
Bargi bilan shapatlab, toldimi butog'larda?
Qayda qoldi loladay qip-qizil quloqchalar?
Tilkaladi bag'rimni kiprigi pichoqchalar.
Shoxi chiqsa o'zicha echkidir uloqchalar,
Arillagan yo'lbars yo'q nahot, bobo, tog'larda?
Tinglar emish marhumlar ohini shom chog'lari,
Duoga qo'l ko'targan otlarning quloqlari.
Oy yuziga fotiha tortdi keksa odamning,
Panjasiday qoqsuyak chinorning yaproqlari.

QO'LI UZUN QISH

Ota, bugun garchi Navro'z... Qor bo'ralab,
Hovlidagi zardolini mayib qildi.
Qo'li uzun qish paxtaga o'rab-o'rab
Bo'g'di – kurtaklarni yomon koyib berdi.
Qon bosimi ko'tarilgan ko'zday qizil,
Jovdiragan olma gulining ich-ichi.
Musht tugdira olmas endi, nim qirmizi,
Gullarga huv bolarilarning g'ij-g'iji.
O'z tinchini ko'rib yangi chiqqan oy ham,
Yotig'i-la tushuntirdi allaneni.
Yulduzlarning ko'zidagi cho'g'lar payhon,
Qor ostida qarigan o't ezdi meni.
Zarbi talqon qildi tog'day ko'kragimni,
Lof bo'lsayam, qalbim Farhod mushtichadir.
Umringa teng hajri bilan yuragimni,
Qon yig'latgan yor beozor musichadir.
Ishqu havas farqin desa gar kimda kim,
Yaldo kecha yallo kunday zardo'z emas.
Tenglashadi yilda ikki bor kun va tun,
Sumbulaning tengkunligi Navro'z emas.
Ota, bugun garchi Navro'z...

QOR YOG'ADI G'AYRAT BILAN

Men ketaman. Qor yog'adi g'ayrat bilan,
Yirtib boshdan sochilgandek puch nomalar.
Qor ostida turar sendek hayrat bilan,
Ko'zin katta-katta ochib chuchmomalar.
Shamol turib bir shapaloq urgan tolni,
Ko'rinmas qo'l to boshini silar ekan.
Dunyo menga gap qaytargan arslon yolli,
Tog'larni o'z jigariday ko'rar, erkam.
Bir yo'l borki, bu tog'larga yuzlanmagan,
Tildek uning atrofiga tosh qalangan.
Qor yukini ko'tarolmay tizzanlagan,
Navniholning burni yerga ishqalangan.
Emranadi mavhum chehra, qisiq gardan,
Bo'm-bo'sh yuzin to'sgan uzun-uzun sochlar.
Majnuntollar yer chizadi navbahordan,
Sovchi bo'lib kelganida qaldirg'ochlar.
Qahraton qish mum tishlatgan ko'lmaklarga,
Og'iz solar yashil mo'ylov qo'yg'an anhor.
Ko'z qisadi tili qisiq kurtaklarga,
Maysalarning qo'lin so'rab kelgan bahor.

ILDIZLAGAN QOR

Ey, bag'ri cho'g'lanib, kuyingan osmon,
Menga kerak bo'ldi sendagi kenglik.
Bo'zargan shu tongda solsa ishq shoyon,
Kuygan yuragimga yamoq bir enlik.
Isovash oftobni kim ham yengolgay,
Ul quyosh tiriklay ketgan yutilib.
Yo'l yotar go'yo bir tepki yeganday,
Qo'shchinor ostida ikki bukilib.
Ul chinor poyida ko'ngli **hilparpin**,
Bir g'arib ko'lanka sochini yoygan.
Bahorga yetmagan pok zotdek, garchi,
Soyada qorning ham umri uzaygan.
Yo'q bo'lib ketmasmi nurga g'arq bo'lib,
Qorning og'irligi menga tushdimi?
Qishdan so'ng yozgay bir yo'lini qilib,
Kurtak alam bilan qisgan mushtini.
Poyasiga xizmat qilib beminnat,
Yuzaga chiqmagan kamtar ildizlar.
Falak ayvonida erur muvaqqat,
Qaldirg'och iniday g'uj-g'uj yulduzlar...

MUNDARIJA

Do'ppili qiz.....	3
Surxondaryo surati.....	4
Qaymoqli joy.....	4
Azizlarim.....	5
Erkam.....	6
Bo'ylaringdan o'rgulay.....	7
Uch... haqiqat.....	7
Osmondan kelganda.....	8
Chag'oniyon yo'lbarzlari.....	9
Daqiqiyning "qotili".....	10
Oppoq tulkilar.....	11
Chegarachi qo'shig'i.....	11
Vatan rashki.....	12
Vatan dardi.....	13
Shotut.....	14
Bilasanmi?.....	16
Asov ot jim borodur.....	17
Qor kuydi.....	17
Qahri zebo.....	18
O'zimdanda azizroq.....	19
Qoqsuyak chinor.....	20
Alhol.....	21
Chiroyli tuzoq.....	21
O'tinch.....	22
Ko'zim ketgan ekan.....	23
Uquvsiz olov.....	24

Tushunmaysan.....	25
Otning qashqasiday oy.....	26
Qariyalar uyiday qalbim.....	27
Kipriklaring soyasi.....	28
Majnunlarning Majnuni.....	29
Qo‘yko‘zli dilbar.....	30
Qoshlarini 11 qildi.....	31
Shaddod yomg‘ir.....	32
Sariq chaqa.....	33
Ko‘lmak.....	34
Istig‘no.....	35
Ich-etini yegan oy.....	36
Soyabondan foyda yo‘q.....	37
“Ichiqora, bag‘ritosh deb...”	38
Xonguli.....	38
Odam Atoga maktub.....	39
Olma yuzli dilbarim.....	40
Yeb qo‘ygim kelayapti.....	41
Hayotga tuhmat.....	41
Bevafo go‘zal.....	42
Farishtam.....	43
Bebahosi bebaqo.....	44
Shafqatsiz mehr.....	45
Olmadan surgacha.....	46
Uchungan cho‘g‘lar.....	47
Bir balo.....	48
Ey, do‘st.....	49
Savol.....	50

Oltin toj emas.....	52
Qoldik mutlaqo birla.....	54
Qariqiz va cholbola.....	55
XX asr so'nggida.....	55
Chinor va yaproq.....	56
Daryo - odam.....	57
Nechun urishmoqda yuraklarimiz.....	58
Charxi davvor.. bolalari.....	59
Uchoqday dunyo.....	60
Osmon to'lqinlandi.....	61
Ko'ngil toshqini.....	62
Gulbadan tuproq.....	64
Chaqmoq ildizi.....	66
So'nggi cho'g'.....	67
Faqirona iltijo.....	68
Iqro(r).....	69
Qo'rqaman.....	70
Yolg'izim.....	71
Yuzing darchasi.....	72
Ko'rinmas tarozi.....	73
Olim.....	73
Ichimdagi yo'lbars.....	74
Ignaday nur ostida.....	75
Burni qonagan g'uncha.....	76
Bor gap shu.....	77
Sulaymonning xatosi.....	77
Bobo bo'lish orzusi.....	78
Yaxshilik yuki.....	79

Boshi ochiq uy.....	80
Yuzsimon bo'shliq.....	81
Shishingan yelkan.....	82
Otamning moli.....	83
Eng baland rutba.....	84
Tol tusli Majnun.....	85
Betakror husn.....	85
Oqsuyak oy.....	86
Ko'z tekkan kecha.....	87
Tunchiroq yorug'ida.....	88
Yaxshiyam sezmayman.....	88
Cho'g'zorda.....	89
Chirog'im.....	89
Oy bolasi.....	90
“Tosh otib daryoni...”.....	90
Bolari ini.....	91
Imkoniyat.....	91
Omad.....	92
Tegirmonda.....	93
Miqyos.....	93
Lat yegan oy.....	94
Boda rang yuz.....	94
Lablaring qo'l ishqalab.....	95
Tunu kun.....	95
Yarimta umr.....	96
Bir tomchi osmon.....	97
Marhumdan xat.....	97
Shoirona umr.....	98

Dunyo dilovar.....	99
Hal qiluvchi nuqta.....	99
Jigarrang tishlar.....	100
Ma'lum-ku odamligingiz.....	101
Xayol yo'q.....	102
Tafsilot.....	103
Zina.....	105
Qunishgan yulduz.....	106
Afsuski, shunday.....	107
Cho'g' o'ralgan kimxob.....	108
Hasrat ifori.....	109
Og'ir botgan oy.....	110
Shom. Chinor panjalari.....	111
Qo'li uzun qish.....	112
Qor yog'adi g'ayrat bilan.....	113
Ildizlagan qor.....	114

UO'K: 821.512.133-1(081)

KBK: 83.3(50'zb)

A 74

Shuhrat AZIZOV.

A 74 “**Bir tomchi osmon**” [matn]. {she'rlar}/
Shuhrat Azizov. – T: «Adabiyot» nashriyoti,
2021. 120 – b.

Adabiy-badiiy nashr

Shuhrat Azizov

BIR TOMCHI OSMON

She'rlar

Muharrir: *Dilrabo Mingboyeva*

Badiiy muharrir: *Farrux Ermatov*

Sahifalovchi: *Azamat Qayumov*

Musahhah: *Dilfuza Mahmudova*

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi

«ADABIYOT NASHRIYOTI» MCHJ

Nashriyot litsenziyasi: AI № AA 0043. 27.01.2021.

100129, Toshkent shahri, Markaz-15. ¹/₉₀.

 (+98) 128-30-04.

Bosishga 20.08.2021-yilda ruxsat etildi:

Ofset qog'oz. Qog'oz bichimi: 70x90 ¹/₃₂. Ofset bosma.

Shartli b.t. 3.75. Adadi: 2000 nusxa. Buyurtma №

“AZMIR NASHR PRINT” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

100200, Toshkent shahri, Adham Rahmat ko'chasi, 10-uy.